

*Журналістам треба відчутти,
як закон може працювати на
них та яким чином
побудувати свою роботу так,
щоб вона була ефективною,
безпечною, а у випадку
необхідності — їхні права
можна було захистити.*

Посібник для журналістів

«ЕФЕКТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ЖУРНАЛІСТІВ»

(короткий путівник по законодавству та актуальні зразки документів)

#

Укладачі:

О. Бурмагін,

Л. Опришко,

Л. Панкратова

Посібник створений правовою службою ГО «Інститут розвитку регіональної преси»
в рамках проекту за підтримки Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні.

Київ, 2014 рік

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ПРАВО НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	3
ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ».....	4
АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	7
ДЕСЯТЬ ПРАВИЛ ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАПИТІВ.....	12
ЗРАЗКИ ЗАПИТІВ НА ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ.....	15
ЗРАЗКИ ЗАЯВ ТА СКАРГ ДЛЯ ОСКАРЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ.....	16
<i>Притягнення до адміністративної відповідальності.....</i>	<i>17</i>
<i>Подання судового позову про оскарження відмови у наданні інформації.....</i>	<i>17</i>
<i>Апеляційне оскарження.....</i>	<i>19</i>
<i>Касаційне оскарження.....</i>	<i>21</i>
РОЗДІЛ II. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ У РОБОТІ ЖУРНАЛІСТІВ .	23
ЗАГАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ.....	23
ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ.....	24
<i>Обмеження повинно бути передбачене законом.....</i>	<i>24</i>
<i>Кримінальна відповідальність за перешкоджання законній діяльності журналіста.....</i>	<i>24</i>
<i>Презумпція згоди особи на зйомку.....</i>	<i>24</i>
<i>Умови здійснення прихованої зйомки.....</i>	<i>25</i>
СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ.....	26
<i>Використання техніки в судах.....</i>	<i>26</i>
<i>Проведення фото- та відеозйомки в приміщеннях судів.....</i>	<i>27</i>
<i>Адміністративний процес.....</i>	<i>27</i>
<i>Цивільний процес.....</i>	<i>28</i>
<i>Кримінальний процес.....</i>	<i>28</i>
<i>Господарський процес та справи про адміністративні правопорушення.....</i>	<i>28</i>
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ В ІНШИХ ПУБЛІЧНИХ МІСЦЯХ.....	29
<i>Навчальні заклади, медичні установи.....</i>	<i>29</i>
<i>Заклади торгівлі.....</i>	<i>30</i>
<i>«Режимні об'єкти».....</i>	<i>31</i>
ЗАХИСТ ПРАВА НА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ.....	33

РОЗДІЛ ІІІ. ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТІВ	36
ЗРАЗКИ ЗАПИТІВ НА ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ.....	36
<i>Зразок запиту на публічну інформацію .....</i>	<i>36</i>
<i>Зразок запиту на отримання копії декларації чиновників.....</i>	<i>38</i>
<i>Зразок запиту на інформацію, яка повинна бути опублікована на сайті.....</i>	<i>40</i>
<i>Зразок запиту на інформацію про державні/комунальні ресурси .....</i>	<i>42</i>
<i>Зразок запиту на отримання інформації з реєстру корупціонерів .....</i>	<i>44</i>
<i>Зразок запиту про можливість ознайомлення з документами .....</i>	<i>46</i>
<i>Зразок запиту до благодійної організації з обґрунтуванням суспільного інтересу .....</i>	<i>48</i>
ЗРАЗКИ ЗАЯВ ТА СКАРГ ДЛЯ ОСКАРЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ.....	51
<i>Зразок скарги до вищого органу.....</i>	<i>51</i>
<i>Зразок скарги до офісу Уповноваженого .....</i>	<i>53</i>
<i>Зразок позовної заяви.....</i>	<i>56</i>
<i>Зразок апеляційної скарги.....</i>	<i>61</i>
<i>Зразок касаційної скарги .....</i>	<i>67</i>
<i>Зразок заяви про кримінальне правопорушення .....</i>	<i>73</i>
КЛОПОТАННЯ ПРО ФОТО-, ВІДЕОЗЙОМКУ В СУДАХ.....	75
<i>Клопотання про проведення фото-, відеозйомки в адміністративних справах.....</i>	<i>75</i>
<i>Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у цивільних справах.....</i>	<i>76</i>
<i>Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у кримінальних справах.....</i>	<i>78</i>
<i>Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у господарських справах .....</i>	<i>79</i>
<i>Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у справах про адміністративні правопорушення.....</i>	<i>81</i>

РОЗДІЛ І. ПРАВО НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

[Закон України «Про доступ до публічної інформації»](#) набрав чинності 9 травня 2011 року. Розроблений та оснований найкращого міжнародного досвіду та за активної участі журналістів і представників громадських організацій, закон містить дуже прогресивні положення, які мали б забезпечити для громадян розкриття дуже великого обсягу інформації та значно спростити отримання відповіді на інформаційні запити.

У 2011 році журналісти зазначали, що доступ до документів, які були у розпорядженні органів влади та місцевого самоврядування, насправді спростився завдяки тим положенням Закону, які розпорядники інформації не можуть обійти за жодних умов:

- можливість подати запит на отримання інформації у будь-якій довільній формі як поштою, так і факсом, а також електронною поштою або шляхом заповнення відповідної форми на веб-сайтах офіційних сайтів розпорядників інформації;
- суттєве зменшення терміну надання відповіді на запит — до 5 робочих днів у порівнянні з 10 робочими днями за старим законом;
- впровадження обов'язку розпорядника оприлюднювати на офіційних веб-сайтах значний масив інформації про свою діяльність;
- заборонаю засекречення інформації про витрачання коштів та майна державного та місцевих бюджетів, державного та комунального майна.

Однак, згодом журналісти почали скаржитися, що відмови у наданні інформації почастишали, при цьому якість аргументів чиновників щодо причин ненадання запитуваної інформації суттєво знизилася. Останні не завдають собі клопоту застосувати «трискладовий тест», виписаний у [частині 2 статті 6 Закону](#), який дозволяє обмежити доступ до інформації або документів тільки за чітко визначених умов, а відмовляють, посиляючись на формальні підстави. Наприклад, запитувач не вказав свою адресу або повне ім'я; інформація не є публічною; питання поставлене нечітко; інформація є обмеженою в доступі через гриф «ДСК» (для службового користування), який діє ще з радянських часів; інформація відноситься до конфіденційної або містить персональні дані, на розкриття яких особи не давали згоди тощо.

Звісно, що такі відмови суперечили Закону, але через брак часу або відсутність ресурсів, журналісти не завжди оскаржували відмову у наданні інформації або надання неповної інформації.

Але багато журналістів допомагали у формуванні практики — найчастіше позитивної — та докладали багато зусиль для звернення до судових органів та прокуратури або до вищої організації з оскарженням неправомірної відмови або надання неповної інформації.

Витрачений час та зусилля не були марними, оскільки при правильному оскарженні відмов у наданні інформації журналісти досягають вирішення наступних завдань:

- вони врешті отримували інформацію від організації вищої ланки або від розпорядника, до якого був направлений запит;
- прокуратура часто складала протоколи про притягнення до адміністративної відповідальності чиновників, які не надали повну відповідь на інформаційний запит, або постановляла приписи про розкриття інформації, що направляються до розпорядників інформації;

- послідовне оскарження неправомірних відмов у наданні інформації «виховує» чиновників і дає зрозуміти, що відмова у наданні публічної інформації є порушенням, за яке настає дисциплінарна або адміністративна відповідальність;
- позитивні судові рішення стають важливими прецедентами, на які можна посилалися у наступних справах або звертати увагу розпорядників інформації на те, що такі справи було вирішено судами на користь запитувачів інформації;
- журналісти набувають неоціненного досвіду складання інформаційних запитів, підготовки скарг, заяв та позовів.

Цікаві судові справи про доступ до публічної інформації оприлюднені у [збірці «Судова практика юристів Інституту розвитку регіональної преси у справах про захист прав журналістів»](#) на сайті ГО «ІРРП». Кілька важливих справ, які стосуються колізії українських законів про доступ до публічної інформації та про захист персональних даних, вже подані до Європейського суду з прав людини. Наприклад, закон передбачає, що певна інформація є відкритою та загальнодоступною, однак українські суди обирали точку зору розпорядників інформації (відповідачів) і посилались на те, що така інформація є персональними даними і особа не давала згоди на їх оприлюднення.

Юристи ГО «ІРРП», провівши більше десятка правових практикумів для журналістів з усіх регіонів України, упевнилися, що ефективній роботі журналістів суттєво допомагають шаблони документів (форми запитів, скарг, клопотань), які можна скачати на комп'ютер та заповнити або роздрукувати та заповнити у паперовому вигляді.

Отже ми пропонуємо увазі журналістів кілька простих узагальнень та порад для подання запитів про надання інформації, а також шаблони різних інформаційних запитів, скарг та клопотань.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ»

Слід пам'ятати основні положення [Закону України «Про доступ до публічної інформації»](#) (далі за текстом «Закон»), які ми подаємо у вигляді короткого узагальнення.

Публічна інформація — це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом. Публічна інформація є відкритою, крім випадків, встановлених законом ([ст. 1 Закону](#)).

Таким чином, до публічної відноситься не лише та інформація, яка була створена суб'єктом владних повноважень (далі — СВП), але і отримана СВП інформація, яка знаходиться у його володінні. Як правило, це можуть бути персональні дані осіб, які отримали кошти або майно з бюджету, або інформація про діяльність інших органів влади або самоврядування тощо. Виходимо з того, що вся інформація, якою володіє СВП є відкритою, а для будь-якого обмеження інформації необхідні підстави, які встановлені **законом**, а не підзаконним актом.

Інформація з обмеженим доступом ([ч. 2 ст. 6 Закону](#)). Закон визначає три види інформації з обмеженим доступом:

▲ конфіденційна,

- ▲ таємна інформація,
- ▲ службова інформація.

Трискладовий тест для обмеження доступу до інформації повинен здійснюватися розпорядником інформації щоразу, коли виникає питання про надання або відмову у наданні доступу до документу або даних.

Трискладовий тест включає наступні обов'язкові вимоги:

- обмеження має бути встановлене законом;
- обмеження здійснюється при дотриманні наступних вимог у сукупності:
  - 1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;
  - 2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;
  - 3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Повторне надання інформації. Інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше.

Також розпорядник зобов'язаний надати інформацію з обмеженим доступом і у тому випадку, якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше.

Яка інформація не може бути віднесена до обмеженого доступу? Закон дає чіткі відповіді на ці питання у [частинах 5, 6 статті 6](#).

Не може бути обмежено доступ до інформації про:

- ▲ розпорядження бюджетними коштами,
- ▲ володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів,
- ▲ умови отримання цих коштів чи майна,
- ▲ прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно.

Обмеження зазначеної інформації допустимо у крайніх випадках і лише з дотриманням частини 2 ст. 6 Закону: обмеження встановлене законом та дотримується сукупність вимог трискладового тесту.

Відомості з декларацій про доходи не належать до інформації з обмеженим доступом за винятком: ПІН (номеру облікової картки платника податків) або номеру та серії паспорту, а також місця знаходження об'єктів нерухомого майна, вказаного в декларації.

Пам'ятаємо! Обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений.

Форма подачі запиту. Запит може бути поданий у довільній формі поштою, факсом, телефоном, електронною поштою. Будь-який запит реєструється СВІП у відповідній книзі обліку запитів. Відповідь буде надана переважно у письмовій формі поштовим повідомленням або електронною поштою, якщо ви про це вказали у запиті.

Строк надання відповіді на запит (ст. 20 Закону). Відповідь повинна бути надана не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту

Термінове надання інформації — протягом 48 годин з дня отримання запиту. Така інформація може бути необхідною для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних природних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян.

Клопотання про термінове надання інформації повинен обґрунтовувати журналіст.

Можливості відстрочки надання інформації. Розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження у випадку, якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних.

Про продовження строку розпорядник інформації повідомляє запитувача в письмовій формі не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту.

Плата за надання інформації.

Інформація на запит надається безкоштовно (ст. 21 Закону).

Якщо задоволення запиту на інформацію передбачає виготовлення копій документів обсягом більш як 10 сторінок, запитувач зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк.

Розмір фактичних витрат визначається відповідним розпорядником на копіювання та друк в межах граничних норм, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Граничні норми, встановлені Кабінетом Міністрів України згідно з Постановою № 740 від 13 липня 2011 року, наступні:

- ⤴ за копіювання та друк 1 сторінки формату А4 та меншого формату — 0,1 відсотка мінімальної заробітної плати за виготовлення 1 сторінки;
- ⤴ документів формату А3 та більшого розміру, в т.ч. двохсторонній друк — 0,2 відсотки мінімального розміру заробітної плати за виготовлення 1 сторінки;
- ⤴ за копіювання та друк документів будь-якого формату, якщо в документах поряд з відкритою інформацією міститься інформація з обмеженим доступом, що потребує її відокремлення або приховування, — від 0,3 до 0,5 розміру мінімальної заробітної плати за 1 сторінку.

Мінімальна заробітна плата в Україні у 2015 році складає 1218,00 грн., відповідно, розмір плати за копіювання та друк складає: формат А4 — 1,22 грн.; формат А3 — 2,44 грн.; в документах, що потребують приховування інформації, від 3,66 грн. до 6,09 грн. за 1 сторінку.

У разі якщо розпорядник інформації **не встановив розміру плати** за копіювання або друк, інформація надається безкоштовно. При наданні особі інформації про себе та інформації, що становить суспільний інтерес, плата за копіювання та друк не стягується. Однак, запитувач повинен аргументувати, що запитувана інформація є суспільно значимою.

Законодавство України не встановлює плату за електронні копії (документи) або плату за копії на дисках. Плата встановлена лише за копіювання та друк.

АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У березні 2014 року набрав чинності [Закон України № 1170-18 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ухваленням Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації»](#).

Цим законом внесено дуже важливі зміни до законодавства України в частині підвищення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень, зокрема, це стосується оприлюднення документів та доступу журналістів до відкритих колегіальних засідань владних органів. Пропонуємо ознайомитись з основними змінами, що прямо стосуються роботи журналістів.

1. Гласність сесій місцевих рад та оприлюднення документів.

Відповідно до нової редакції [Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»](#):

- ▲ сесії ради проводяться гласно із забезпеченням права кожного бути присутнім на них, крім випадків, передбачених законодавством; порядок доступу до засідань визначається радою відповідно до закону ([ч. 16 ст. 46](#));
- ▲ протоколи сесії ради є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» ([ч. 16 ст. 46](#));
- ▲ висновки і рекомендації постійної комісії, протоколи її засідань є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» ([ч. 10 ст. 47](#));
- ▲ секретар сільської, селищної, міської ради забезпечує оприлюднення проектів рішень ради відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» та інших законів ([ч. 3 ст. 50](#));
- ▲ акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування підлягають обов'язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» ([ч. 5 ст. 59](#));
- ▲ проекти актів органів місцевого самоврядування оприлюднюються в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації», крім випадків виникнення надзвичайних ситуацій та інших невідкладних випадків,

- ▲ передбачених законом, коли такі проекти актів оприлюднюються негайно після їх підготовки ([ч. 11 ст. 59](#));
- ▲ в актах та проектах актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним чи комунальним майном, у тому числі про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримують ці кошти або майно, а також до іншої інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом ([ч. 11 ст. 59](#)).

Таким чином, нова редакція Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» однозначно вирішує питання відносно права журналістів перебувати на засіданнях сесії — це право не може бути обмежено, наприклад, шляхом голосування депутатів за те, щоб зобов'язати журналіста залишити сесійну залу. Нагадаємо, що раніше закон передбачав режим «закритих» засідань, яким часто зловживали депутати. Тепер обмеження доступу на сесію ради повинно базуватися на **законі**, а не на регламенті або положенні, тобто підзаконному нормативному акті, як це було раніше.

Звертаємо увагу журналістів, що всі протоколи сесій ради, висновки і рекомендації постійних комісій, та акти органів і посадових осіб повинні бути оприлюдненими на офіційному веб-сайті ради або, принаймні, мають надаватися на запит.

Стосовно проектів рішень та актів органів місцевого самоврядування діє норма Закону про обов'язкове їх оприлюднення на веб-сайтах за 20 робочих днів до дня прийняття, крім надзвичайних ситуацій, яких не так вже й багато.

2. Оприлюднення актів місцевих державних адміністрацій.

Відповідно до нової редакції [Закону України «Про місцеві державні адміністрації»](#):

- ▲ проекти нормативно-правових актів місцевих державних адміністрацій виносяться на громадське обговорення шляхом оприлюднення в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації», крім випадків виникнення надзвичайних ситуацій та інших невідкладних випадків, передбачених законом, коли такі проекти актів оприлюднюються негайно після їх підготовки ([ч. 4 ст. 41](#));
- ▲ акти місцевих державних адміністрацій індивідуальної дії, прийняті в межах їх повноважень, набирають чинності з моменту їх прийняття, якщо самими актами не встановлено пізніший строк уведення їх у дію. Ці акти доводяться до їх виконавців, а також обов'язково оприлюднюються, крім внутрішньо-організаційних актів ([ч. 5 ст. 41](#));
- ▲ визначені в статті 41 акти місцевих державних адміністрацій підлягають обов'язковому оприлюдненню в порядку, встановленому Законом України «Про доступ до публічної інформації» ([ч. 6 ст. 41](#))

3. Право на статистичну інформацію.

Внесено також зміни до [Закону України «Про державну статистику»](#), нова редакція якого, зокрема передбачає, що:

- ▲ права на зведену знеособлену статистичну інформацію, отриману органами державної статистики у процесі статистичних спостережень, що проведені за

- ⤴ рахунок коштів замовника, визначаються договорами на створення цієї інформації. Положення таких договорів не можуть суперечити вимогам цього та інших законів, зокрема щодо вільного доступу до статистичної інформації (ст. 23);
- ⤴ порядок і умови надання фізичним та юридичним особам статистичної інформації за запитом визначаються законами України «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію» та цим законом (ст. 24);
- ⤴ не може бути відмовлено в наданні за запитом знеособленої статистичної інформації, отриманої в процесі статистичних спостережень, проведених за рахунок коштів Державного бюджету України чи замовника на підставі договору. Така статистична інформація не може бути віднесена до конфіденційної інформації та надається безоплатно, крім випадків відшкодування фактичних витрат для копіювання та друку відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Нагадаємо, що раніше не було передбачено отримання знеособленої статистичної інформації, яка була виготовлена на кошти замовника, а не за бюджетні кошти.

4. Вільний доступ громадян до засідань Верховної Ради України

У частині 2 статті 3 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» передбачено: «Відкритість засідань Верховної Ради забезпечується шляхом доступу до них будь-яких осіб, крім випадків, передбачених законодавством. Порядок доступу до відкритих засідань визначається розпорядженням Голови Верховної Ради України».

5. Не всі персональні дані належать до інформації з обмеженим доступом

У Законі України «Про захист персональних даних» статтю 5 було викладено у новій редакції, яка передбачає наступне:

- ⤴ персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою (ч. 2 ст. 5);
- ⤴ не є конфіденційною інформацією персональні дані, що стосуються здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень (ч. 2 ст. 5);
- ⤴ персональні дані, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленій за формою і в порядку, встановленими Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», не належать до інформації з обмеженим доступом, крім відомостей, визначених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» (ч. 3 ст. 5);
- ⤴ не належить до інформації з обмеженим доступом інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна, крім випадків, передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (ч. 4 ст. 6);
- ⤴ законом може бути заборонено віднесення інших відомостей, що є персональними даними, до інформації з обмеженим доступом (ч. 5 ст. 5).

Положення цієї статті дуже чітко вказують на те, що підставою для відмови у наданні копії декларації посадових осіб (або відомостей з них) не може бути посилання на те, що це «персональні дані», які засекречені суб'єктом декларування. Однак, чиновники продовжують відмовляти у наданні копій своїх декларацій, посилаючись на стару редакцію Закону «Про захист персональних даних». Відтак, буде дуже доречним нагадувати у кожному запиті стосовно декларацій, про положення цієї статті.

6. Матеріали генплану не можуть містити інформації з обмеженим доступом.

У [Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності»](#) було викладено у новій редакції частину 11 статті 17, яка передбачає наступне:

- ⤴ матеріали генерального плану населеного пункту не можуть містити інформацію з обмеженим доступом та бути обмеженими в доступі;
- ⤴ загальна доступність матеріалів генерального плану населеного пункту забезпечується шляхом його розміщення на веб-сайті органу місцевого самоврядування та у місцевих періодичних друкованих засобах масової інформації, а також у загальнодоступному місці у приміщенні такого органу;
- ⤴ матеріали генерального плану населеного пункту надаються за запитом відповідно до [Закону України «Про доступ до публічної інформації»](#).

Відповідно до [частини 7 статті 19](#) відкритим є і детальний план території :

- ⤴ матеріали детального плану території не можуть містити інформацію з обмеженим доступом та бути обмеженими в доступі;
- ⤴ загальна доступність матеріалів детального плану території забезпечується шляхом його розміщення на веб-сайті органу місцевого самоврядування, у місцевих друкованих засобах масової інформації, а також у загальнодоступному місці у приміщенні такого органу;
- ⤴ матеріали детального плану території надаються за запитом відповідно до [Закону України «Про доступ до публічної інформації»](#).

7. Обов'язок перегляду грифів секретності

Гриф «Для службового користування» чи інші грифи, що передбачають обмеження доступу до документа або інформації в ньому, які були надані до набрання чинності [Законом України «Про доступ до публічної інформації»](#), крім грифів секретності, втрачають чинність, а відповідні документи підлягають розкриттю та наданню на запит, через один рік після набрання чинності цим Законом, якщо зазначені грифи не були переглянуті та підтверджені відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

8. Обов'язок оприлюднювати копії декларацій на офіційних веб-сайтах

У [Законі України «Про засади запобігання і протидії корупції»](#) було змінено частину 2 статті 12, яка встановила обов'язок суб'єктів декларування публікувати свої декларації протягом 30 днів з дня їх подання на офіційному веб-сайті відповідного державного органу чи органу місцевого самоврядування **на строк не менше одного року**.

До переліку посад осіб, які зобов'язані оприлюднити копії своїх декларацій або відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік, належать:

- Президент України,
- Голова Верховної Ради України,
- народні депутати України,
- Прем'єр-міністр України,
- члени Кабінету Міністрів України,
- Голова та судді Конституційного Суду України,
- Голова та судді Верховного Суду України,
- голови та судді вищих спеціалізованих судів України,
- Генеральний прокурор України та його заступники,
- Голова Національного банку України,
- Голова Рахункової палати,
- Голова та члени Вищої ради юстиції,
- члени Центральної виборчої комісії,
- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини,
- Голова та члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України,
- перші заступники та заступників міністрів,
- заступники міністрів - керівники апаратів,
- керівники інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та їх заступники,
- члени колегіальних державних органів (комісій, рад),
- сільський, селищний, міський голова,
- голова районної у місті (у разі її утворення), районної, обласної ради та їх заступники,
- керівники виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад та їх заступники,
- секретар сільської, селищної, міської ради.

У разі відсутності офіційного веб-сайту такі відомості оприлюднюються шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування протягом 30 днів з дня подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Оприлюдненню підлягають усі відомості, зазначені в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, крім відомостей, що віднесені цим Законом до інформації з обмеженим доступом.

Не підлягають оприлюдненню відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також щодо місця проживання та реєстрації декларанта, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, є інформацією з обмеженим доступом та оприлюдненню не підлягають.

ДЕСЯТЬ ПРАВИЛ ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАПИТІВ

1. **Обов'язкові реквізити запиту.**

При поданні запиту необхідно вказати наступну інформацію згідно з [частиною 5 статті 19 Закону](#):

- ▲ ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є;
- ▲ загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо;
- ▲ підпис і дату за умови подання запиту в письмовій формі.

При недотриманні вказаних вимог розпорядник інформації може відмовити у задоволенні запиту.

Пам'ятаємо! Ім'я треба вказувати повністю: прізвище, ім'я та по батькові. Також не забувайте вказувати телефонний номер (можна редакційний).

Закон не передбачає обов'язкового додавання до запиту жодних документів (копії паспорта чи посвідчення журналіста, свідоцтва про реєстрацію ЗМІ тощо).

2. **Запитувач – фізична чи юридична особа?**

Мають право подавати запит про отримання інформації фізичні особи, юридичні особи та об'єднання громадян без статусу юридичної особи.

Не мають права подавати запити суб'єкти владних повноважень ([ст. 12 Закону](#)).

Ми рекомендуємо подавати запити або від журналіста особисто, при цьому можна не зазначати, що Ви журналіст, або від юридичної особи — редакції або засновника ЗМІ.

Ви можете вказати, що ви журналіст і інформація потрібна для висвітлення певної теми, однак це не є обов'язковою вимогою.

Якщо запит подано від редакції засобу масової інформації, це треба робити на бланку організації. Підписує такий запит редактор видання, засновник, або керівник юридичної особи.

Закон не передбачає жодних пільг або привілеїв на отримання інформації для журналістів. Раніше в Законі України «Про друковані ЗМІ» містилася норма, про те, що журналіст має право на безкоштовне отримання інформації (копіювання та друк), однак, на сьогодні ця норма скасована. Всі громадяни мають однакове право на доступ до інформації незалежно від їхнього статусу або професійної належності. Надання будь-яких пільг або привілеїв може бути розцінено як дискримінація.

Для спрощення можливого подальшого оскарження неналежної відповіді на запит/ненадання інформації ми рекомендуємо подавати запити від фізичної особи, а не від редакції, позаяк звернення від юридичної особи передбачає оформлення довіреності представнику, підписання документів керівництвом організації, реєстрацію всіх документів у книзі вихідної кореспонденції тощо.

3. Кому подавати запит?

Визначайте розпорядників інформації відповідно [до статті 13 Закону](#). Основні категорії розпорядників такі:

- 1) **суб'єкти владних повноважень** — органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, органи влади Автономної Республіки Крим, інші суб'єкти, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання;
- 2) **юридичні особи, що фінансуються з державного, місцевих бюджетів, бюджету АР Крим**, — стосовно інформації щодо використання бюджетних коштів;
- 3) **особи, якщо вони виконують делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень** згідно із законом чи договором, включаючи надання освітніх, оздоровчих, соціальних або інших державних послуг, — стосовно інформації, пов'язаної з виконанням їхніх обов'язків;
- 4) **суб'єкти господарювання, які займають домінуюче становище на ринку** або наділені спеціальними чи виключними правами, або є природними монополіями, — стосовно інформації щодо умов постачання товарів, послуг та цін на них.

Однак, це не вичерпний перелік. Також за запитами надавати інформацію повинні **суб'єкти господарювання** (незалежно від форми власності), які володіють:

- ⤴ інформацією про стан довкілля;
- ⤴ інформацією про якість харчових продуктів і предметів побуту;
- ⤴ інформацією про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, що сталися або можуть статися і загрожують здоров'ю та безпеці громадян;
- ⤴ іншою інформацією, що становить суспільний інтерес.

4. Подавайте декілька запитів

Якщо важко визначити розпорядника інформації, ви маєте право подати запит одночасно до двох, трьох або більше установ. Різні установи можуть надавати різні відповіді, але це допоможе отримати більш чітку картину щодо інформації, яка вас цікавить.

Уникайте надмірної деталізації при визначенні розпорядників інформації — не шукайте відділ, який має інформацію, що вас цікавить, звертайтеся до установи або організації. Можна вказати кілька адресатів, наприклад, подати запит і до мера міста, і до міської ради. Закон передбачає, що у випадку, якщо розпорядник не володіє запитуваною інформацією, від направляє запит за належністю протягом 5 робочих днів із обов'язковим повідомленням про це запитувача.

5. Нагадуйте про ваше право на інформацію

Законодавство не вимагає посилатися на закон про доступ, однак ми рекомендуємо це зробити, оскільки це демонструє юридичні права, нагадує про обов'язки розпорядників інформації, а також показує вашу юридичну обізнаність у питанні доступу, а також готовність оскаржувати неправомірну відмову.

Пам'ятаємо! Ви не повинні вказувати, для чого вам потрібна інформація, ані пояснювати причини запиту або як ви будете використовувати цю інформацію.

6. Чітко формулюйте запитання у запиті.

Необхідно чітко та конкретно сформулювати запит щодо інформації або документів, які вам потрібні. Ми рекомендуємо відповідати на питання юридичної «формули» стосовно дії законів: 1) у часу; 2) у просторі; 3) щодо кола осіб. Відповідаючи на ці три запитання при складанні запиту ви завжди сформулюєте чіткі, короткі та максимально конкретні запитання.

Добре сформульований запит надає розпорядникам інформації менше підстав для відхилення запиту через нечітке формулювання.

В одному запиті не просіть занадто багато інформації, оскільки це пов'язано з ризиком подовження строку розгляду запиту до 20 робочих днів. Краще розділити ваші питання за тематикою і присвячувати один запит одній темі.

7. Вказуйте зручний для вас формат отримання відповіді.

Щоб уникнути витрат на копіювання та друк, зазначте у запиті, що ви хочете отримати інформацію в електронному форматі. Так ви зможете уникнути зайвих витрат, окрім випадків, коли інформація недоступна в електронному форматі, хоча на сьогодні можливо сканувати документи, які ще не були оцифровані, а пізніше надіслати їх електронною поштою як додаток.

Відповідно до [статті 19 Закону](#), запит можна подати в усній, письмовій чи іншій формі, — поштою, факсом, телефоном чи електронною поштою.

8. Просіть надати доступ до документів.

Про ознайомлення з документами треба просити, якщо вам необхідно ознайомитись з оригіналами документів або дуже великим масивом документації тощо.

Ознайомлення з документами є безкоштовним, а розпорядники інформації зобов'язані визначати спеціальні місця для роботи запитувачів з документами чи їх копіями, а також надавати право запитувачам робити виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати їх, записувати на будь-які носії інформації тощо відповідно до [статті 14 Закону](#).

Запити поштою, електронною поштою та особисто.

Якщо ви направляєте запит поштою, відправляйте рекомендованим листом з повідомленням. Зберігайте квитанцію, яка є доказом подання запиту. Ви можете відстежити своє повідомлення через сайт Укрпошти <http://ukrposhta.ua/ua/vidslidkuvati-forma-poshuku>.

Якщо ви надсилаєте електронну пошту, налаштуйте функцію автоматичного «звіту про доставку». Просте електронне повідомлення з автоматичним звітом про доставку буде вважатися належним доказом згідно з українським законодавством, особливо, якщо запит подано з сайту розпорядника інформації через форму, яка запропонована. Запити, подані в електронній формі, реєструються в журналах надходження так само, як і запити, що надійшли поштою.

Якщо ви подаєте запит особисто до приймальної установи, необхідно зробити дві копії і вимагати проштампувати печаткою установи копію, яка залишається у вас. Це буде доказом подання запиту.

9. Нагадайте про відповідальність за відмову у наданні інформації.

В кінці запиту ми рекомендуємо обов'язково нагадувати, що порушеннями Закону є:

- ▲ ненадання відповіді на запит;
- ▲ ненадання інформації на запит;
- ▲ безпідставна відмова у задоволенні запиту на інформацію;
- ▲ неоприлюднення інформації відповідно до [статті 15 цього Закону](#);
- ▲ надання або оприлюднення недостовірної, неточної або неповної інформації;
- ▲ несвоєчасне надання інформації;
- ▲ необгрунтоване віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом;
- ▲ нездійснення реєстрації документів;
- ▲ навмисне приховування або знищення інформації чи документів.

За порушення Закону встановлена дисциплінарна відповідальність, адміністративна відповідальність у вигляді штрафу ([стаття 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення \(КУпАП\)](#)) та цивільно-правова відповідальність, в тому числі відшкодування моральної шкоди.

Також у запиті треба зазначити, що у випадку порушення вашого права на інформацію, ви змушені будете захищати свої права у передбаченому законом порядку.

ЗРАЗКИ ЗАПИТІВ НА ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Зразок запиту про доступ до публічної інформації

Зразок запиту про отримання копії декларації чиновників

Зразок запиту на інформацію, яка повинна бути опублікована на сайті

Зразок запиту про доступ до інформації про державні/комунальні ресурси

Зразок запиту на отримання інформації з реєстру корупціонерів

Зразок запиту про можливість ознайомлення з документами

ЗРАЗКИ ЗАЯВ ТА СКАРГ ДЛЯ ОСКАРЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ

Запитувач інформації може оскаржувати такі порушення права на інформацію (ст.23, 24 Закону):

- ♣ ненадання відповіді на запит;
- ♣ ненадання інформації на запит;
- ♣ безпідставна відмова у задоволенні запиту на інформацію;
- ♣ неоприлюднення інформації відповідно до [статті 15 цього Закону](#);
- ♣ надання або оприлюднення недостовірної, неточної або неповної інформації;
- ♣ несвоєчасне надання інформації;
- ♣ необґрунтоване віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом;
- ♣ нездійснення реєстрації документів;
- ♣ навмисне приховування або знищення інформації чи документів.

Рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації можуть бути оскаржені до керівника розпорядника, вищого органу або суду.

Зразок скарги до вищого органу

Притягнення до адміністративної відповідальності.

Також ви можете вимагати притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності за порушення права на інформацію відповідно до [ст. 212³ КУаАП](#).

Звертаємо увагу журналістів, що у законодавстві України відбулися зміни, згідно з якими скарги (заяви) на відмову у наданні інформації з вимогою притягнення до адміністративної відповідальності подаються не до прокуратури, як це було раніше, а до офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Згідно з [пунктом 8-1 частини 1 статті 255 КУпАП](#) у справах про правопорушення, передбачені статтею 212-3 КУпАП (крім порушень права на інформацію відповідно до [Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»](#)), протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Зразок скарги до офісу Уповноваженого

Подання судового позову про оскарження відмови у наданні інформації

Оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації до суду здійснюється відповідно до [Кодексу адміністративного судочинства України \(КАС України\) \(ч. 3 ст.23 Закону\)](#).

При підготовці позовної зави треба знати наступні особливості, щоб правильно оформити позов і зменшити ризики повернення заяви для виправлення недоліків.

1. Строк звернення до суду

Для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється **шестимісячний строк**, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів ([ст. 99 КАС України](#)).

2. До якого суду подавати позов

Відповідно до встановленої на сьогодні системи адміністративних судів і правил підсудності позовна заява може бути подана до відповідного **окружного адміністративного суду** або до відповідного місцевого загального суду (районного, міського, міськрайонного).

До інших судів — Вищого адміністративного суду України, окружного суду м. Києва подаються позовні заяви до спеціальних суб'єктів владних повноважень — Центральної виборчої комісії, Верховної Ради України, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів, Кабінету Міністрів України тощо.

Якщо позовна заява подається до суду загальної юрисдикції, вказується його повна назва, наприклад — Деснянський районний суд м. Києва, через кому робиться приписка — «як адміністративний суд». На офіційному веб-порталі «Судова влада України» <http://court.gov.ua/sudy/> ви можете визначити адреси судів, їх реквізити, дізнатися години роботи канцелярії тощо.

3. Зазначайте номери телефонів

Кодекс адміністративного судочинства України (ст. 106) вимагає, щоб в позовній заяві було зазначено номери телефонів позивача і відповідача та їх електронна пошта. Якщо телефону або електронної пошти немає та/або вони не відомі, обов'язково треба про це вказати у позовній заяві. «Телефону/електронної пошти немає», — зазначає Позивач про себе, «Телефон/електронна пошта не відомі» — в даних про Відповідача. У випадку незазначення цих даних суд може залишити позовну заяву без руху і надати час на усунення недоліків ([ст. 108 КАС України](#)).

Якщо позовна заява подається представником, то у ній зазначаються ім'я представника, його поштова адреса, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є. Одночасно з позовною заявою подається довіреність чи інший документ, що підтверджує повноваження представника ([ч. 5 ст. 106 КАС України](#)).

4. Якщо відповідачів більше, ніж один

Якщо адміністративний позов подається до кількох відповідачів, згідно статті 106 КАС України зміст позовних вимог має бути виписаний щодо кожного з них. Інакше суд також може застосувати статтю 108 КАС України та залишити позовну заяву без руху.

5. Письмові докази

До позовної заяви додаються її копії та копії всіх документів, що приєднуються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб ([ч. 3 ст. 106 КАС України](#)). Квитанція про сплату судового збору приєднується в оригіналі до першого (оригінального) примірника позовної заяви, а її копію варто зберігати у себе.

Таким чином, ви готуєте такий пакет документів:

- позовна заява (оригінал), підписана позивачем або його представником, із копіями необхідних документів та оригіналом квитанції про сплату судового збору;
- копії позовної заяви та копії всіх приєднаних документів у кількості, що дорівнює кількості відповідачів та третіх осіб.

6. Представник позивача

Журналіст як позивач може брати участь у судовому процесі особисто, доручити ведення справи представникові або брати участь у справі разом із представником. Представником у судовому процесі може бути фізична особа, яка досягла повноліття і не визнана судом недієздатною ([ч. 2 ст. 48 КАС України](#)).

Представник бере участь у судовому процесі на основі договору. Повноваження представників, які беруть участь у судовому процесі на основі договору, повинні бути підтверджені довіреністю. Довіреність від імені фізичної особи посвідчується нотаріально. Довіреності від юридичної особи (редакції газети, ТРК, засновника редакції тощо) видаються за підписом керівника або іншої уповноваженої особи та засвідчуються печаткою цієї юридичної особи.

У матеріалах справи позивач повинен подати до суду або оригінал довіреності, або оригінал і копію. Суддя на підставі оригіналу довіреності посвідчує копію та залишає її у справі, а оригінал довіреності повертається позивачеві ([ст. 58 КАС України](#)).

Адвокат як представник в адміністративному процесі може подавати ордер або доручення органу, уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги або договором про надання правової допомоги. До ордера обов'язково додається витяг з договору, у якому встановлюються повноваження адвоката як представника .

7. Судовий збір

Для визначення суми судового збору, яка є актуальною на момент подачі адміністративного позову, та пошуку реквізитів відповідного суду, можна скористатись зручними сервісами [на офіційному веб-порталі «Судова влада України»](#).

У розділі «Реквізити для сплати судового збору» <http://court.gov.ua/sudytax/> ви можете одразу сформуванати квитанцію для сплати судового збору.

У цьому розділі визначаємо, до якого суду подаємо позовну заяву, наприклад, окружний адміністративний суд м. Києва <http://adm.ki.court.gov.ua/sud2670/>. Далі обираємо в меню «Судовий збір» <http://adm.ki.court.gov.ua/sud2670//tax>. Далі в таблиці «Ставки судового збору» обираємо пункт «За подання до суду адміністративного позову немайнового характеру, пункт 3.1.2», натискаємо, після чого випадає наступна форма <http://adm.ki.court.gov.ua/sud2670//tax>

У формі, що з'явилася, необхідно заповнити власні дані, і ви можете відразу сформуванати квитанцію для сплати судового збору та роздрукувати її для оплати у банку.

8. Визначення підсудності.

При визначенні підсудності необхідно керуватися статтями КАС України:

[Стаття 18. Предметна підсудність адміністративних справ](#)

[Стаття 19. Територіальна підсудність адміністративних справ](#)

[Стаття 20. Інстанційна підсудність адміністративних справ](#)

[Стаття 21. Підсудність кількох пов'язаних між собою вимог](#)

Зразок позовної заяви

Апеляційне оскарження

Якщо рішенням суду першої інстанції відмовлено у задоволенні позову про порушення права на доступ до публічної інформації, необхідно оскаржувати його в апеляційному порядку, оскільки досить часто апеляційні адміністративні суди формують кращу практику.

При підготовці апеляційної скарги дотримуйтесь наступної інструкції.

1. Строк подачі апеляційної скарги

Апеляційна скарга на постанову суду першої інстанції подається протягом десяти днів з дня її проголошення. У разі застосування судом [частини третьої статті 160 КАС України](#),

а також прийняття постанови у письмовому провадженні апеляційна скарга подається протягом десяти днів з дня отримання копії постанови ([ч. 2 ст. 186 КАС України](#)).

Якщо суб'єкта владних повноважень у випадках та порядку, передбачених частиною четвертою статті 167 КАС України, було повідомлено про можливість отримання копії постанови суду безпосередньо в суді, то десятиденний строк на апеляційне оскарження постанови суду обчислюється з наступного дня після закінчення п'ятиденного строку з моменту отримання суб'єктом владних повноважень повідомлення про можливість отримання копії постанови суду ([ч. 2 ст. 186 КАС України](#)).

Апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції подається протягом п'яти днів з дня проголошення ухвали. У разі якщо ухвалу було постановлено в письмовому провадженні або згідно з частиною третьою статті 160 КАС України, або без виклику особи, яка її оскаржує, апеляційна скарга подається протягом п'яти днів з дня отримання копії ухвали ([ч. 3 ст. 186 КАС України](#)).

2. Куди подати скаргу

Апеляційна скарга подається до адміністративного суду апеляційної інстанції через суд першої інстанції, який ухвалив оскаржуване судове рішення. Наприклад, ви програли справу у Рівненському міськрайонному суді. Апеляційною інстанцією для Рівненського міськрайонного суду є Житомирський апеляційний адміністративний суд. Відповідно, апеляційна скарга повинна бути підготовлена на адресу Житомирського апеляційного адміністративного суду, але надіслана на адресу Рівненського міськрайонного суду. При цьому одночасно треба надіслати копію апеляційної скарги і до Житомирського апеляційного адміністративного суду ([ч. 1 ст. 186 КАС України](#)).

3. Правильно визначаємо належний суд

Треба визначити належний для подачі апеляційної скарги апеляційний адміністративний суд, оскільки вони є не в кожній області, а працюють один на декілька регіонів. Із всією системою адміністративних судів, в тому числі сферою дії апеляційних судів можна ознайомитись на офіційному веб-сайті Вищого адміністративного суду України за наступним посиланням http://www.vasu.gov.ua/syste_sud/sas/

4. Зазначайте номери телефонів

Кодекс адміністративного судочинства України вимагає, щоб в позовній заяві було зазначено ([ст.106 КАС України](#)) номери телефонів позивача і відповідача та їх електронна пошта. Якщо телефону або електронної пошти немає та/або вони не відомі, обов'язково треба про це вказати у позовній заяві. «Телефону/електронної пошти немає» — зазначає Позивач про себе, «Телефон/електронна пошта не відомі», — в даних, що стосуються Відповідача. У випадку незазначення цих даних, суд може залишити позовну заяву без руху і надати час на усунення недоліків ([ст.108 КАС України](#)).

5. Судовий збір

У розділі «Реквізити для сплати судового збору» на веб-порталі «Судова влада України» визначаємо, до якого суду подаємо позовну заяву або апеляційну чи касаційну скарги <http://court.gov.ua/sudytax/>. Після визначення реквізитів, наприклад Житомирського апеляційного адміністративного суду, переходимо до визначення суми судового збору: <http://apladm.zt.court.gov.ua/sud9109/tax/>

У позовах щодо доступу до інформації обираємо в таблиці «Ставки судового збору» пункт 2 «За подання до суду апеляційної скарги на рішення суду, заяви про приєднання до апеляційної скарги на рішення суду, пункт 3.2» <http://apladm.zt.court.gov.ua/sud9109/tax/>

Даний вибір обумовлений тим, що ми вибрали апеляційний суд, відповідно, якби ми вибрали суд першої інстанції, тоді вибір у таблиці «Ставки судового збору» був би іншим: «За подання до суду адміністративного позову немайнового характеру, пункт 3.1.2»

Після заповнення власних даних у формі, що з'явилася, ви можете відразу сформувати квитанцію для сплати судового збору та роздрукувати її для оплати у банку.

6. Письмові докази

До апеляційної скарги додається оригінальний документ про сплату судового збору, а також копії доданих до неї письмових матеріалів відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі ([ч. 6 ст. 187 КАС України](#)). Кількість копій апеляційної скарги та додатків визначається так само, як і для подачі позовної заяви — за кількістю осіб, які беруть участь у справі.

Якщо в апеляційній скарзі наводяться нові докази, які не були надані суду першої інстанції, то в ній зазначається причина, з якої ці докази не були надані.

Апеляційна скарга підписується особою, яка її подає, або її представником, який додає оформлений належним чином документ про свої повноваження, якщо цей документ не

подавався раніше ([ч. 5 ст. 187 КАС України](#)). Деталі дивіться у попередньому розділі про подання позовної заяви. В апеляційній скарзі зазначається дата її подання.

Відповідно, через суд першої інстанції ви подаєте:

- апеляційну скаргу із додатками та оригіналом квитанції про сплату судового збору;
- копії апеляційної скарги із додатками за кількістю осіб, що беруть участь у справі;

Копію апеляційної скарги з додатками одночасно надсилаєте до суду апеляційної інстанції.

Зразок апеляційної скарги

Касаційне оскарження

У випадку, якщо апеляційний суд не задовольнив вашу скаргу, однак, ви вважаєте, що це рішення не відповідає закону, подавайте касаційну скаргу.

Касаційна інстанція є обов'язковою для вичерпання ефективних засобів захисту на національному рівні. Тільки після рішення суду касаційної інстанції, ви зможете готувати документи для звернення до Європейського суду з прав людини, щоб відстоювати свої права у міжнародній судовій інстанції.

При підготовці касаційної скарги дотримуйтеся наступної інструкції.

1. Куди подати скаргу

Касаційна скарга, відповідно до частини 1 статті 212 КАС України, подається безпосередньо до адміністративного суду касаційної інстанції. Таким судом, на сьогодні, є **Вищий адміністративний суд України**.

2. Строк подачі скарги

Касаційна скарга, відповідно до частини 2 статті 212 КАС України, подається протягом двадцяти днів після набрання законної сили судовим рішенням суду апеляційної інстанції (яке набирає сили з моменту проголошення), крім випадків, передбачених цим Кодексом, а в разі складання постанови в повному обсязі відповідно до статті 160 цього Кодексу — з дня складання постанови в повному обсязі.

3. Зазначайте номери телефонів

Правила про обов'язкове зазначення засобів зв'язку такі самі, як і при подачі позову та апеляційної скарги.

4. Судовий збір

Загальне правило: сума збору за подачу касаційної скарги складає 70 відсотків ставки, що підлягає сплаті при поданні позовної заяви, а у разі подання позовної заяви майнового характеру — 70 відсотків ставки, обчисленої виходячи з оспорюваної суми.

Квитанцію про сплату судового збору формуємо відповідно через веб-сайт «Судова влада», у розділі «Реквізити для сплати судового збору», обравши реквізити Вищого адміністративного суду України <http://vasu.gov.ua/tax/>.

У таблиці «Ставки судового збору» вибираємо пункт «За подання до суду касаційної скарги на рішення суду, заяви про приєднання до касаційної скарги на рішення суду, пункт 3.3» <http://vasu.gov.ua/tax/>.

Далі так само формуємо квитанцію та роздруковуємо її для оплати у банку.

5. Письмові докази

Письмові докази до касаційної скарги подаються за правилами, передбаченими для подачі апеляційної скарги.

Кількість копій касаційної скарги та додатків визначається так само, як і при подачі позовної заяви та апеляції — за кількістю осіб, які беруть участь у справі ([ст. 213 КАС України](#)).

Касаційна скарга підписується особою, яка її подає, або її представником, який додає оформлений належним чином документ про свої повноваження, якщо цей документ не подавався раніше ([ч. 4 ст. 213 КАС України](#)). Деталі дивіться у розділі про подання позовної заяви вище.

Якщо ви бажаєте, щоб касаційна скарга розглядалася за вашої участі, про це необхідно подати клопотання. У випадку, якщо такого клопотання немає, скарга буде розглянута без вашої участі.

7. Обов'язкові додатки до касаційної скарги

Також, необхідно звернути увагу, що до касаційної скарги обов'язково мають додаватись завірені судовими печатками копії рішень, які оскаржено. Якщо подані незавірені копії або не додано копій взагалі, Вищий адміністративний суд України, як правило, постановляє ухвалу про усунення недоліків і залишення на цей час касаційної скарги без руху.

Зразок касаційної скарги

РОЗДІЛ II. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ У РОБОТІ ЖУРНАЛІСТІВ

Законодавство України передбачає чіткі гарантії використання журналістами у своїй повсякденній роботі технічних засобів — фотоапаратів, відеокамер та диктофонів. Однак, журналісти часто скаржаться на те, що їм забороняють проводити технічну фіксацію об'єктів, що знаходяться у загальнодоступних місцях, а також фотографувати або знімати на відеокамери посадових осіб (правоохоронців, суддів, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування). Дуже часто люди, які потрапляють в об'єктиви камер журналістів, кажуть, що вони не дають згоди на проведення фото- та відеозйомки та погрожують журналістам судовими позовами за те, що їхнє зображення буде використано без їхньої згоди.

Юристи Інституту розвитку регіональної преси пропонують увазі журналістів короткі інструкції, які дозволять швидко визначити, чи має право журналіст проводити фото- та відеозйомку у певних ситуаціях та чи мають фізичні особи право безпечеліційно забороняти знімати себе та поширювати ці знімки.

ЗАГАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ

Журналістам варто пам'ятати основні нормативні акти, які гарантують право на використання техніки в їхній роботі:

- [частина 2 статті 34 Конституції України](#) — кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір;
- [частина 1 статті 25 Закону України «Про інформацію»](#) — журналіст під час виконання професійних обов'язків має право здійснювати **письмові, аудіо- та відеозаписи** із застосуванням необхідних технічних засобів;
- [пункт 3 частини 2 статті 26 Закону України «Про друковані засоби масової інформації \(пресу\) в Україні»](#) — журналіст має право відкрито здійснювати записи, в тому числі із застосуванням будь-яких технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом;

- [частина 3 статті 21 Закону України «Про інформаційні агентства»](#) — журналіст інформаційного агентства має права та виконує обов'язки, визначені чинним законодавством України про пресу, телебачення і радіомовлення.

Вказані правові норми поширюються також і на журналістів онлайн-видань та фрілансерів, оскільки Закон України «Про інформацію» поширюється на всіх без винятку журналістів. Окрім того, відповідно до змін, які було внесено до [статті 25 Закону України про друковані ЗМІ](#), професійна належність журналіста може підтверджуватися документом, виданим професійним об'єднанням журналістів. Зокрема, це можуть бути посвідчення Національної спілки журналістів України та Незалежної медіа-профспілки України.

Слід пам'ятати, що право на використання журналістами техніки не є абсолютним. Пропонуємо кілька загальних правил для використання техніки в спеціальних умовах, наприклад — у судах.

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ

Обмеження повинно бути передбачене законом.

Відповідно до [статті 34 Конституції України](#) — будь-які випадки та підстави для обмеження права на використання техніки повинні ґрунтуватися лише на **законі**.

Будь-яка посадова/службова особа, відповідно до [частини 2 статті 19 Конституції України](#), зобов'язана діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Отже, будь-яка заборона має ґрунтуватися на конкретному посиланні на конкретну норму чинного закону України. Журналіст повинен вимагати у осіб, які забороняють проведення зйомки, надати чітке посилання на **закон**. Вимога припинити зйомку без вказівки на закон, «а тому що я так вирішив» або «згідно з внутрішніми правилами» є протиправною та такою, що суперечить [частині 2 статті 19 Конституції України](#).

Кримінальна відповідальність за перешкоджання законній діяльності журналіста.

За перешкоджання законній професійній діяльності журналіста, в тому числі за порушення права на використання техніки, передбачено кримінальну відповідальність [статтею 171 Кримінального кодексу України \(КК України\)](#), яка передбачає покарання у вигляді обмеження волі на строк до п'яти років або позбавлення права обіймати певні посади на строк до трьох років.

Презумпція згоди особи на зйомку.

Презумпція згоди фізичної особи на зйомку встановлена [частиною 1 статті 307 Цивільного кодексу України \(ЦК України\)](#): «згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру».

На практиці це означає, що коли фото- чи відеозйомка відбувається на вулиці, під час мітингу, на сесії будь-якої місцевої ради або іншому публічному заході, журналіст **НЕ повинен** ні в кого питати жодного дозволу; особа **НЕ може** заборонити використовувати техніку в публічному місці через те, що хтось потрапив в об'єктив камери.

Час від часу трапляються конфліктні ситуації, коли, наприклад, з будівлі обласного управління внутрішніх справ або обласної прокуратури вибігають чергові і, розмахуючи руками, починають кричати, що «зйомку тут заборонено». Але, якщо журналіст обізнаний у власних правах і застосовує алгоритм дій у подібних ситуаціях, він виходить з них переможцем. Оскільки такі «крикуни» НЕ можуть пояснити, на якій підставі, згідно якої статті закону на вулиці, де ходять сотні, тисячі осіб протягом дня, «не можна знімати».

Підтвердженням тези про те, що коли людина виходить на вулицю, вона повинна бути готовою до того, що потрапить в об'єктив, є частина 2 статті 307 ЦК України: «фізична особа, яка погодилася на знімання її на фото, кіно, теле- чи відеоплівку, **може вимагати**

припинення їх публічного показу в тій частині, яка стосується її особистого життя. Витрати, пов'язані з демонтажем виставки чи запису, відшкодовуються цією фізичною особою».

Відтак, якщо журналіст (оператор) відкрито здійснював зйомку, будь-яка фізична особа, яка потрапила в кадр, має право вимагати не використовувати її зображення, але **тільки в тій частині, яка стосується особистого життя.** Виникає логічне запитання: яке особисте життя у особи на мітингу? Або у депутата на пленарному засіданні сесії? Або у представників правоохоронних структур під час здійснення посадових обов'язків? Відповідь очевидна: особистого життя у даному випадку бути не може, оскільки всі ці особи **публічно** здійснюють свою діяльність або повноваження.

Особи, які після здійснення фото та відео зйомки, висловлюють претензії або вимагають заборонити публікацію, як правило, посилаються на [статтю 308 ЦК України](#), яка містить абсолютну заборону на використання зображення особи без її згоди. Проте, вони не враховують суттєвий нюанс, який повинні знати всі журналісти, що багато працюють з фото- чи відеоматеріалами. Стаття 308 ЦК України має зовсім інший об'єкт захисту і предмет регулювання, оскільки вона захищає фотографії, як художні твори. Тобто, у статті 307 ЦК України йдеться про фото, відео, як спосіб збирання інформації, тому що фото-, відеоряд — це засіб для передачі інформації. А стаття 308 ЦК України регулює фото, як художній твір, наприклад, студійні та постановочні фото, у тому числі коли особа позувала за плату тощо. Про це чітко зазначено у самій назві статті 308 — «Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях **та в інших художніх творах**».

Умови здійснення прихованої зйомки

Чинним національним законодавством встановлено загальну заборону на приховану (таємну) зйомку фізичних осіб. [Частина 3 статті 307 ЦК України](#) передбачає: «Знімання фізичної особи на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, в тому числі таємне, без згоди особи може бути проведене лише у випадках, встановлених законом». Однак, багато журналістів-розслідувачів використовують приховану зйомку під час збору інформації, оскільки це є єдиним способом здобути інформацію. Більше того, частини таких матеріалів потім монтується в сюжети для телебачення. Таким чином, журналісти та ЗМІ поширюють кадри прихованої зйомки. Сюжети, які містять приховану зйомку, можна побачити практично на кожному телеканалі, який проводить журналістські розслідування.

Для уникнення негативних юридичних наслідків (позовів про втручання у приватне життя) необхідно, щоб **одночасно було дотримано трьох умов:**

- 1) тема, яка висвітлюється, має надзвичайну суспільну вагу;

2) якщо би журналіст здійснював запис відкрито, він би не отримав ту інформацію, яку зафіксував;

3) під час прихованої зйомки не повинні використовуватися так звані «спеціальні технічні засоби» (СТЗ).

Звертаємо увагу, що остання умова — це суто український елемент, оскільки законодавство встановлює кримінальну відповідальність за використання СТЗ. Тобто, можна проводити приховану зйомку за допомогою телефонів, фотоапаратів з функцією відеозапису, різноманітних відеокамер, але в жодному разі не використовуючи різноманітні брелоки, ручки, блокноти та інші засоби із вбудованими відео- та фотокамерами. Адже, згідно з чинним законодавством замовляти, використовувати СТЗ у випадках, визначених законом, можуть виключно правоохоронні, інші державні органи — суб'єкти оперативно-розшукової діяльності, а господарська діяльність з розроблення, виготовлення та торгівлі СТЗ підлягає ліцензуванню. За порушення цього правила передбачено як адміністративну відповідальність на підставі [статті 195-5 КУпАП](#) «Незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації» у вигляді штрафу від 850 до 1700 гривень, так і кримінальну, за [статтею 359 КК України](#) «Незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації», — у вигляді штрафу від 3400 до 17000 гривень або обмеження волі на строк до чотирьох років, або позбавлення волі на той самий строк. У випадку повторного вчинення злочину або вчинення злочину групою осіб стаття 359 КК України передбачає більш суворі покарання.

Ми звертаємо увагу журналістів на цю небезпеку, оскільки практика останніх двох років демонструє, що правоохоронні органи почали притягати до кримінальної відповідальності «простих смертних», які, наприклад, замовили за кордоном невеличку партію брелоків із відеокамерами тощо.

СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ

Використання техніки в судах

Насамперед, необхідно знати положення частини 2 статті 11 [Закону України «Про судоустрій і статус суддів України»](#), яка є загальною для всіх судів, незалежно від їх юрисдикції (господарська, кримінальна, цивільна, адміністративна). В ній зазначено:

«Розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених процесуальним законом. Учасники судового процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, можуть використовувати портативні аудіотехнічні засоби. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відеозапису, а також транслявання судового засідання допускається за рішенням суду».

Отже, на сьогодні діє дуже просте правило: використовувати диктофони, інші портативні аудіопристрої під час відкритих судових процесів можна без будь-яких погоджень, дозволів з боку суду або інших посадових осіб. Для використання іншої техніки необхідно **подавати клопотання** про надання дозволу на використання техніки. Рекомендуємо подавати таке клопотання напередодні судового засідання — за один, два дні до засідання, і чекати вердикту суду з цього питання. В деяких процесах (адміністративному, цивільному, кримінальному тощо) передбачено додаткові умови щодо здійснення фото та відеозапису.

Стосовно використання диктофонів дії єдине правило: у будь-якому провадженні диктофони або інші аудіозаписуючі пристрої (телефони, планшети тощо) можна використовувати без погоджень із судом.

Проведення фото- та відеозйомки в приміщеннях судів

Слід пам'ятати, що вказані вище правила і обмеження щодо використання техніки передбачені законом, але діють вони виключно під час судових засідань, а саме: після того, як головуючий суддя оголосить про початок розгляду справи і до моменту оголошення про закриття розгляду справи (або перерви у судовому засіданні).

У приміщеннях (будівлях) судів поза судовими процесами діють загальні правила використання техніки, в тому числі презумпція згоди осіб на зйомку, оскільки всі знаходяться в публічному місці. Сьогодні в багатьох українських судах на підставі розпоряджень голів судів було впроваджено внутрішні порядки допуску осіб і використання техніки. **Зазначені локальні (внутрішні) нормативно-правові акти судів часто суперечать чинному законодавству.** Наприклад, такі положення, як проведення фото-, відеозйомки в приміщенні (поза судовим процесом) суду або навіть біля нього (!) допускаються тільки з дозволу голови суду. Такі розпорядження протиправно звужують сферу дії прав і свобод, оскільки не базуються на законі, оскільки жоден закон не наділяє голову суду повноваженнями встановлювати обмеження для конституційного права на збір інформації.

Варто пам'ятати, що обмеження можливі лише у випадках, прямо передбачених законом або підзаконними нормативно-правовими актами, які ґрунтуються на конкретних нормах закону. Звертаємо увагу, що вже кілька судів після отримання звернень від правозахисних організацій скасували подібні внутрішні інструкції та розпорядження (порядки).

Зразки клопотань про проведення фото- та відеозйомки з рекомендаціями стосовно кожної юрисдикції надані нижче.

Адміністративний процес

В адміністративних справах, які розглядаються в порядку, передбаченому [КАС України](#), фото- та відеозйомка допускаються на підставі ухвали суду та за умови наявності згоди на це осіб, які беруть участь у справі, окрім тих, які є суб'єктами владних повноважень. В цих справах, між громадянином або юридичною особою з одного боку та державними органами, посадовими особами з іншого практично завжди у якості відповідачів виступають суб'єкти владних повноважень. Вони, як зазначає [стаття 12 КАС України](#), не мають права голосу при вирішенні цього питання.

У більшості випадків, саме позивачі — фізичні та юридичні особи, які оскаржують протиправні дії, бездіяльність або рішення влади, зацікавлені у висвітленні ЗМІ судового розгляду, тому виступають тільки за те, аби журналісти використовували техніку. Це необхідно розуміти і використовувати. Наприклад, перед подачею клопотання про надання дозволу на відео- чи фотозйомку можна отримати письмову згоду (у вигляді заяви) позивача на висвітлення і долучити таку заяву до клопотання.

Клопотання про проведення фото-, відео зйомки в адміністративних справах

Цивільний процес

В цивільних справах фото-, відеозйомка допускається на підставі ухвали суду та за умови наявності згоди на це осіб, які беруть участь у справі.

Відповідно, у цивільних процесах у журналістів та ЗМІ менші можливості отримання дозволу на проведення фото та відео зйомки, ніж в адміністративному процесі, оскільки будь-яка із сторін в цивільному процесі має право «вето» на використання техніки. Досить часто, коли питання ставиться на обговорення сторін при розгляді клопотання ЗМІ про використання техніки, суди дозволяють використання техніки навіть за відсутності згоди сторони (сторін), але в певних межах.

Наприклад, суддя (суд) дозволяє вести зйомку, але так, щоб сторони не потрапляли в кадр. Або суд (суддя) дозволяє відзняти певну кількість матеріалу без сторін в кадрі — відеоряд, серію кадрів, достатню для ілюстрації сюжету (зал судового засідання, суддю, секретарів, присутніх осіб в залі, крім сторін) і на цьому припинити зйомку. Тому, якщо сторони або одна зі сторін цивільного процесу виступають проти проведення зйомки, необхідно просити суд дозволити обмежене використання техніки.

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у цивільних справах

Кримінальний процес.

В кримінальних справах [частина 6 статті 27 нового Кримінального процесуального кодексу України \(КПК України\)](#) встановлює наступні правила: «Кожен, хто присутній в залі судового засідання, може вести стенограму, робити нотатки, використовувати портативні аудіозаписуючі пристрої. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню, а також проведення звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури допускаються на підставі ухвали суду, що приймається з урахуванням думки сторін та можливості проведення таких дій без шкоди для судового розгляду».

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у кримінальних справах

Господарський процес та справи про адміністративні правопорушення

В господарських справах та справах про адміністративні правопорушення, які розглядаються на підставі ще «радянських» [Господарського процесуального кодексу \(ГПК\)](#) та [КУпАП](#), порядок проведення фото- та відеозйомки в судовому засіданні не передбачений. Відповідно, діє загальне правило про проведення фото- та відеозйомки в судовому засіданні, передбачене [статтею 11 Закону України «Про судову оцінку і статус суддів»](#), яке передбачає наявність дозволу суду (відповідної ухвали з цього питання).

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у господарських справах

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у справах про адміністративні правопорушення

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ В ІНШИХ ПУБЛІЧНИХ МІСЦЯХ

Навчальні заклади, медичні установи

Проведення зйомки в школах, лікарнях, інших закладах, де знаходяться або неповнолітні, або особи, які через фізичний та/або психічний стан обмежено усвідомлюють, що відбувається навколо. В усіх таких випадках необхідно отримувати дозвіл адміністрації закладу на здійснення фото- та відеозйомки.

При проведенні зйомок за дозволом адміністрації навчальних закладів, треба чітко пам'ятати, що неповнолітніх дітей можна знімати лише у таких випадках:

- за наявності згоди батьків дитини на знімання та подальшу демонстрацію фото, відео, причому бажано, щоб така згода була висловлена у письмовій формі;
- без згоди батьків діти можуть бути зняті лише у групових фото на відкритих заходах, які проводяться у навчального закладі, але за умови обов'язкового дозволу адміністрації;
- без згоди батьків та адміністрації у випадку висвітлення питань, які становлять суспільний інтерес.

Однак, це загальне правило не діє у випадках проведення журналістського експерименту, як способу збору інформації про порушення прав людини або інші питання суспільного інтересу.

Для прикладу можна згадати історію, коли журналіст одного з центральних телеканалів влаштувався санітаром на роботу до лікувальної установи для людей з обмеженими можливостями і за допомогою прихованої камери фіксував факти знущань над цими людьми з боку персоналу закритої медичної установи. Зокрема, було зафіксовано факти побиття пацієнтів та крадіжок продуктів харчування працівниками закладу. Після виходу журналістського розслідування з використанням зйомок прихованою камерою, прокуратура зацікавилась цими фактами, було розпочато розслідування, а головного лікаря установи було звільнено. Жоден з фігурантів цього скандалу не подавав позовів або заяв до правоохоронних органів через знімання прихованою камерою. При проведенні такого збору інформації журналістам треба пам'ятати, що при показі кадрів прихованої зйомки слід уникати демонстрації обличчя осіб. У подальшому матеріали, відзняті журналістами, можуть стати частиною доказової бази при розслідуванні злочинів. Тому журналісти можуть передати свої матеріали до правоохоронних органів, погодивши це з редакцією ЗМІ.

Заклади торгівлі

Стосовно фотографування та відеозйомки у закладах торгівлі — в супермаркетах, магазинах, на ринках, інших публічних місцях **існує переконання щодо наявності спеціальних правил** використання техніки. Насправді, відповідь на питання — чи має право знімальна група, журналіст, знімати в кафе, готелях, магазинах, супермаркетах — залежить від статусу самого закладу. Треба визначити, чи є такий заклад відкритим (публічним), тобто доступним для будь-кого. Як правило, відповідь на це питання позитивна. Виняток може становити клубна (закрита) територія — коли доступ до закладу винятково за запрошеннями, для «членів клубу».

Для відкритого, доступного для будь-якого відвідувача закладу можна використовувати схему поведінки та підстави, які наведено у пам'ятці щодо використання техніки, розробленій юристами ІРРП [за цим посиланням](#).

Загальний алгоритм у спілкуванні з адміністрацією такий:

- а) у журналіста є професійні права та гарантії;
- б) обмеження цих прав та гарантій має бути передбачено **законом**;
- в) без посилання на конкретну норму **закону** ніхто не має права заборонити журналісту знімати, збирати інформацію, тобто здійснювати свою професійну діяльність (тим більше, якщо вона стосується збору суспільно значущої інформації, наприклад, фіксація продажу прострочених товарів тощо). З приводу суспільно значущої інформації аргументи необхідно продумати до відвідання закладу, контакт який потенційно може бути конфліктним.

На практиці це виглядає таким чином. Охоронець зупиняє журналіста фразою: «Тут не можна знімати!». Зустрічне питання від журналіста: «На якій підставі? Мені законом гарантовано право використовувати техніку. Я журналіст, будь ласка, ось моє посвідчення. Обмежити моє право Ви можете тільки у випадках, передбачених законом. Назвіть, будь ласка, на якій підставі Ви мені забороняєте знімати?» В більшості випадків назвати ніхто нічого не може. Як аргумент іноді використовується таке формулювання: «Це приватна власність, тому тут заборонено знімати».

У таких випадках необхідно чітко розуміти, що журналіст, який при виконанні своєї професійної діяльності збирає певну інформацію за допомогою техніки у публічному місці, доступ до якого законодавчо дозволений всім, необмеженому колу осіб, НЕ ПОРУШУЄ ПРИВАТНУ ВЛАСНІСТЬ. Адже він не заподіює нікому жодної шкоди, збитку. Також, іноді лунають посилання на захист «приватного життя». Тоді журналісту достатньо задати просте зустрічне питання: «Яке приватне життя у приміщенні, де збираються десятки, сотні, а то й тисячі людей протягом дня?»

Варто згадати і те, що відповідно до [статті 14 Закону України «Про інформацію»](#) інформація про товари, роботи і послуги є відкритою.

Стосовно питання про використання техніки в супермаркетах протягом останніх двох років в кількох містах України журналістами та громадськими активістами було проведено кампанії на захист можливості вільного збору інформації. Суть цих кампаній полягала в тому, що озброївшись юридичними аргументами і спланувавши спільні дії у випадку небажаного розвитку конфлікту (хто і коли викликає міліцію, як убезпечити людей і техніку, безперервна фіксація всього, що відбувається) вони відвідували магазини різних національних торговельних мереж. Під час такого відвідання демонстративно

використовувалась фото- і відеотехніка. Як наслідок, у 2011 році у Донецьку одна з торгових мереж зняла заборону на фото- та відеозйомку у своїх супермаркетах, натомість на вході помістили наклейки із зеленим знаком фотоапарата — дозвіл знімати. «Ми закликаємо й інших операторів ринку слідувати нашому прикладу. Зняття цих обмежень дозволить зробити роздрібний ринок більш цивілізованим», — таку заяву зробила гендиректор мережі, підкресливши, що головна цінність торгового підприємства — це покупці.

Аналогічну акцію було проведено 2012 року у Кременчуці Полтавської області. І, хоча таких результатів, як зміна червоних наклейок на зелені — не було досягнуто, в жодному магазині, після озвучення журналістами і активістами аргументів і посилань на чинне законодавство, адміністрація і охорона не чинила перепони у використанні техніки.

«Режимні об'єкти»

Про міфічний статус «режимного об'єкту» журналісти часто чують під час здійснення професійної діяльності. Здебільшого, його використовують для обмеження прав журналіста на присутність у певних місцях та на використання техніки. При цьому, обмеження з таким обґрунтуванням є протиправними, оскільки законодавство України не містить визначення «режимний об'єкт». Його просто не існує.

В [Законі України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»](#) визначено такі поняття, як 1) режим охорони; 2) охоронні заходи; 3) державна охорона; 4) забезпечення безпеки. Однак, поняття «режимних об'єктів» немає.

Відповідно до статті 4 цього закону державна охорона органів державної влади України здійснюється щодо:

- ✓ Верховної Ради України;
- ✓ Кабінету Міністрів України;
- ✓ Конституційного Суду України;
- ✓ Верховного Суду України.

Додатково стаття 9 вказує, що державна охорона здійснюється щодо будинків, де працюють: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України, а також щодо споруд і спеціальних транспортних засобів, що перебувають в їх користуванні, інших місць постійного і тимчасового перебування осіб, які охороняються відповідно до цього закону, важливих державних об'єктів та прилеглих до них територій і акваторій, визначених Президентом України.

В розвиток зазначеного закону було прийнято декілька підзаконних нормативно-правових актів. Зокрема, [Наказ Управління державної охорони України № 210 від 27.05.2011р. «Про затвердження Порядку забезпечення безпеки посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона у місцях постійного та тимчасового перебування»](#) та [Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1993р. № 615 «Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності»](#).

Вказаними нормативними актами було розроблено наступні переліки.

Перелік об'єктів, що підлягають обов'язковій охороні підрозділами Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ за договорами. До цього переліку входять:

- ✓ будинки, в яких розміщуються центральні органи виконавчої влади (крім центральних органів виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, Державної податкової служби та Державної митної служби) — в межах асигнувань, передбачених у державному бюджеті на їх утримання;
- ✓ Національна телекомпанія, Національна радіокомпанія, державні телевізійні центри, будинки радіомовлення та звукозапису; державні архіви та їхні сховища;
- ✓ державні музеї, картинні галереї, історико-культурні заповідники, інші важливі об'єкти культури, де зберігаються історичні та культурні цінності загальнодержавного значення;
- ✓ Українська фондова біржа та її філії;
- ✓ державні підприємства ювелірної промисловості Інспекції пробірного нагляду;
- ✓ бази, склади благородних металів, дорогоцінного каміння та виробів із нього;
- ✓ підприємства, що виробляють цінні державні папери;
- ✓ об'єкти водопостачання населених пунктів з резервуарами питної води;
- ✓ центральні й обласні аптечні склади;
- ✓ склади мобілізаційного резерву;
- ✓ підприємства, спеціалізовані цехи і дільниці, що виробляють вогнепальну спортивно-мисливську зброю, спеціальні засоби, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, засоби активної оборони, вибухові речовини та об'єкти їх зберігання.

Перелік об'єктів підвищеної небезпеки підприємств, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, що підлягають обов'язковій охороні підрозділами Державної служби охорони при Міністерстві внутрішніх справ за договорами, включає:

- ✓ сховища нафти і газу;
- ✓ магістральний трубопровід (Українське державне підприємство, яким транспортується аміак);
- ✓ порти;
- ✓ склади, інші нерухомі об'єкти зберігання (використання) небезпечних речовин.

Однак, необхідно звернути увагу, що у вказаних нормативно-правових актах не йдеться про можливу заборону використання техніки. Вони **передбачають порядок і умови охорони важливих для країни об'єктів та осіб** і, зокрема, спеціальний порядок допуску, в тому числі і журналістів (через отримання перепусток, за наявності посвідчень тощо).

Навіть, якщо припустити, що задля охорони вказаних об'єктів зйомка повинна бути заборонена, така заборона повинна стосуватися лише визначених нормативними актами об'єктів. Найчастіше забороняють знімати регіональні митниці, приміщення органів влади та самоврядування, вокзали, метрополітени – тобто об'єкти, яких немає у вказаних переліках. Така заборона є безглуздою і з огляду на те, що ці об'єкти бачать всі люди, причому, можуть знімати їх власними технічними засобами (телефонами, планшетами тощо) і проконтролювати ці дії ніхто не може.

Відповідно, аргументувати обмеження прав журналістів на використання техніки внутрішніми відомчими інструкціями в даному випадку неправильно і протиправно. Адже, у частині 2 статті 34 Конституції України передбачено, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. У частині 3 зазначено, що це право можна обмежувати тільки на підставі **закону**. Аналогічну схему містить і «журналістська» стаття 25 Закону України «Про інформацію», в частині 1 якої містяться наступні положення:

«Під час виконання професійних обов'язків журналіст має право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом».

Відповідь на питання, **що таке закон**, можна отримати в статтях 91 та 94 Конституції України. А саме — це акт, прийнятий Верховною Радою України (стаття 91 Конституції України), який оприлюднено в установленому порядку (стаття 94 Конституції України).

Немає закону — немає обмеження.

ЗАХИСТ ПРАВА НА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКИ

Якщо будь-які особи забороняють використовувати техніку, ми радимо дотримуватися певного алгоритму дій. Його було напрацьовано з урахуванням великого практичного досвіду багатьох журналістів. Використання цього алгоритму дозволяє здійснити ефективні заходи захисту у випадку порушення прав на використання техніки.

Якщо права журналіста було порушено під час проведення зйомок, необхідно подати заяву про вчинення кримінального правопорушення.

В заяві обов'язково повинно бути зазначено, що ви діяли, як журналіст, під час виконання своїх професійних обов'язків (на виконання редакційного завдання/доручення тощо), а також те, що порушникам було відомо/вони усвідомлювали, що ви є журналістом і знаходились під час виконання професійних обов'язків, але, незважаючи на це, вони продовжували вчиняти свої протиправні дії по відношенню до вас.

Якщо Вам вдалося зафіксувати на відео, аудіо тощо те, що відбувалося під час конфлікту, надайте копії записів в органи внутрішніх справ/прокуратуру. Повідомте слідчому імена та контактні дані свідків події.

Якщо права журналістів умисно порушує працівник міліції, — заява подається до прокуратури відповідного району/міста/району в місті тощо за місцем вчинення

правопорушення. Тоді посилання на [статтю 216 КПК України](#) у вищенаведеному тексті заяви про злочин потрібно замінити на речення наступного змісту: *«Відповідно до частини 1 Розділу X «Перехідні положення» КПК України до дня введення в дію положень, зокрема, частини 4 статті 216 КПК України, повноваження щодо досудового розслідування передбачених нею кримінальних правопорушень здійснюють слідчі органів прокуратури, які користуються повноваженнями слідчих, визначених цим Кодексом».*

Зразок заяви про кримінальне правопорушення

АЛГОРИТМ ДІЙ ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ВИКОРИСТАННЯ ЖУРНАЛІСТОМ ТЕХНІКИ.

При порушенні права на використання технічних засобів для фіксації подій журналіст повинен:

1. Представитися, показати посвідчення і чітко послатися на норми, які гарантують право журналіста використовувати техніку.

Підтвердженням статусу журналіста є редакційне посвідчення або документ, виданим професійним об'єднанням журналістів — НСЖУ, НМПУ або іншими, у тому числі міжнародними організаціями.

Якщо дозволяє ситуація, бажано носити жилет, бейдж тощо, який би дозволяв іншим особам чітко ідентифікувати вас як журналіста.

Під час розвитку конфлікту треба голосно повідомити, що ви є журналістом, що ви виконуєте свої професійні обов'язки, а за порушення ваших професійних прав винних осіб може бути притягнуто до кримінальної відповідальності, зокрема, за статтею 171 Кримінального кодексу України.

2. Нагадати (для посадових, службових осіб) про існування частини 2 статті 19 Конституції України, відповідно до якої кожен посадовець зобов'язаний діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

3. Поставити чітке запитання: «На якій підставі, якій частині і статті якого закону ґрунтується вимога про припинення використання техніки, що обмежує мої професійні права?»

4. Якщо вимога продовжує лунати без посилання на закон та лише на підставі: «Тому що я так хочу» або «Я виконую наказ керівництва», треба нагадати про статтю 171 Кримінального кодексу України, яка передбачає кримінальну відповідальність за перешкоджання законній професійній діяльності журналіста, та повідомити, що будете звертатися за захистом своїх прав до суду та правоохоронних (контролюючих) органів.

5. Якщо посадова особа, під час здійснення повноважень вважає, що може заборонити знімати себе — нагадати, що вона/він є публічною особою, яка утримується за рахунок коштів платників податків і знаходиться на робочому місці/при виконанні своїх повноважень.

6. Якщо події відбуваються на вулиці, на публічному заході — нагадати про статтю 307 Цивільного кодексу України, в якій міститься презумпція згоди особи на фото- та відеозйомку у публічному місці.

7. Максимально фіксувати все, що відбувається на відео, аудіо (це докази для майбутнього оскарження), а також записати імена і контактні дані свідків.

8. Не віддавати **НИКОМУ** будь-які носії інформації. Це приватна власність (редакції або журналіста)!

9. **ЧІТКО ПАМ'ЯТАТИ І ПОВІДОМЛЯТИ, ЩО ВИ:**

а) журналіст, який збирає суспільно значущу інформацію з метою інформування громадян, а не для свого власного вжитку;

б) ваш статус, права та обмеження прав встановлено чинним законодавством;

в) вулиця, офіційні, публічні і відкриті заходи в органах влади є публічними заходами, на яких знаходяться особи, стосовно яких діє презумпція згоди на зйомку.

РОЗДІЛ III. ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТІВ

ЗРАЗКИ ЗАПИТІВ НА ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Зразок запиту на публічну інформацію

(найменування розпорядника інформації)

(адреса місцезнаходження розпорядника інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

(ПІБ/найменування запитувача інформації)

(адреса запитувача інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

ЗАПИТ на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитом на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього самого закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», **прошу надати інформацію:**

- 1) _____
_____.
- 2) _____
_____.

(поставити питання щодо інформації або документів, які стосуються повноважень розпорядника інформації, до якого ви звертаєтесь)

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації», просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів з дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу: _____ *(вказати поштову адресу або електронну адресу)* або повідомити за телефоном _____, де та коли журналіст зможе ознайомитись та/або зробити відповідні копії документів.

У випадку, якщо запитувана інформація буде перевищувати 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації». *(дане речення треба включати, якщо ви хочете отримати копії документів та готові заплатити за це).*

Звертаємо Вашу увагу, що у випадку ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації, ми будемо змушені звертатись за захистом свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

« _____ » _____ р.

_____

(підпис)

(ПІБ запитувача)

Зразок запиту на отримання копії декларації чиновників

(найменування розпорядника інформації)

(адреса місцезнаходження розпорядника інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

(ПІБ/найменування запитувача інформації)

(адреса запитувача інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

З А П И Т

про доступ до публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитом на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Згідно зі статтею 12 закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» особи, зазначені у пункті 1, підпункті "а" пункту 2 частини першої статті 4 цього Закону (*депутати місцевих рад та державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування зокрема*), зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, що додається до цього Закону.

Статтею 16 цього закону встановлено, що відомості із декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, окрім реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також щодо місця проживання та реєстрації декларанта, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, **не можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом.**

Згідно з пунктом 3 статті 5 Закону України «Про захист персональних даних», **персональні дані, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленій за формою і в порядку, встановленими Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції", не належать до інформації з**

обмеженим доступом, крім відомостей, визначених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Зважаючи на вищевикладене прошу надати:

- 1) Копії декларацій (або відомості з декларацій) про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за _____ рік депутатів _____ міської ради.
- 2) Вказану інформацію прошу надіслати на поштову адресу: _____.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації», **розпорядник інформації, який не володіє запитуваною інформацією**, але якому за статусом або характером діяльності відомо або має бути відомо, хто нею володіє, **зобов'язаний направити цей запит належному розпоряднику з одночасним повідомленням про це запитувача**.

Також зазначу, що згідно із статтею 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації», розпорядник інформації **має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту**.

Звертаємо Вашу увагу, що у випадку ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації, ми будемо змушені звертатись за захистом свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

« _____ » _____ р.

_____

(підпис)

_____

(ПІБ запитувача)

Зразок запиту на інформацію, яка повинна бути опублікована на сайті

(до керівника органу влади/самоврядування, на веб-сайті якого відсутня інформація; вказується повна назва органу, назва посади та ПІБ керівника)

(адреса місцезнаходження розпорядника інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

(ПІБ/найменування запитувача інформації)

(адреса запитувача інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

ЗАПИТ

(дана форма може не називатися «запит», а бути оформлена у вигляді листа)

про доступ до публічної отримання інформації, яка має бути розміщена на офіційному веб-сайті

Відповідно до статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати, зокрема інформацію про діяльність суб'єктів владних повноважень, іншу інформацію про діяльність суб'єктів владних повноважень, порядок обов'язкового оприлюднення якої встановлений законом. Частина 2 статті 15 Закону встановлює, що інформація, передбачена частиною першою цієї статті, підлягає обов'язковому оприлюдненню на веб-сайті розпорядника інформації.

Частиною 2 статті 12 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» передбачено, що відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік членів Кабінету Міністрів України, перших заступників та заступників міністрів, заступників міністрів — керівників апаратів, керівників інших державних органів, підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання на офіційному веб-сайті відповідного державного органу чи органу місцевого самоврядування на строк не менше одного року. Оприлюдненню підлягають усі відомості, зазначені в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, крім відомостей, що віднесені цим Законом до інформації з обмеженим доступом.

Однак, на веб-сайті _____ (вказати назву розпорядника інформації та адресу сайту) відсутні відомості з декларації (копія декларації) про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру керівника державного органу.

(можна вказати будь-яку інформацію, розміщення якої на веб-сайті передбачено ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації»)

Відсутність вказаної інформації є порушенням статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» та порушенням частини 2 статті 12 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції».

(посилання на антикорупційне законодавство застосовується тільки у випадку запитів про декларації)

Відповідно до статті 23 Закону України «Про доступ до публічної інформації», запитувач інформації має право оскаржити невиконання розпорядниками обов'язку оприлюднювати інформацію відповідно до статті 15 цього Закону.

Просимо Вас оприлюднити на веб-сайті _____ (назва органу та адреса веб-сайту) відомості з декларації (копію декларації) за 2013 рік голови та заступників голови _____ (назва органу).

Просимо повідомити про розміщення на веб-сайті відсутньої інформації, оприлюднення якої передбачено законом.

«_____» _____ р.

_____
(підпис)

_____
(ПІБ запитувача)

Зразок запиту на інформацію про державні/комунальні ресурси

(найменування розпорядника інформації)

(адреса місцезнаходження розпорядника інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

(ПІБ/найменування запитувача інформації)

(адреса запитувача інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

З А П И Т про доступ до публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України кожному гарантовано право на отримання, зберігання та поширення інформації. Гарантія права на інформацію забезпечується обов'язком органів державної влади та органів місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію, яка була отримана або створена в процесі їхньої діяльності згідно зі статтями 3, 4, 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Відповідно до статі 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації» доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитами на інформацію, при цьому згідно зі статтею 19 цього закону запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту.

Відповідно до частини 5 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно. А згідно з частини 7 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. *Це речення є обов'язковим, коли ви запитуєте про розпорядження державним/комунальним майном/коштами.*

Зважаючи на вищенаведене, відповідно до статей 5, 6, 13, 19-20, 24 Закону України «Про доступ до публічної інформації», статей 5, 6 Закону України «Про інформацію», **прошу надати інформацію:**

- 1) **Яка організація/фізична особа є власником земельної ділянки по вул. _____ в місті _____, яка на даний час обгороджена**

парканом без зазначення назви забудовника; прохання зазначити повну назву юридичної особи чи ПІБ фізичної особи ?

2) Просимо надати копію рішення з додатками _____ про виділення земельної ділянки (передачу в оренду/ інші форми співпраці).

Питання у запиті повинні стосуватися виключно розпорядження, використання, володіння державною або комунальною власністю.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації», просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів з дня отримання запиту. Відповідь просимо надіслати на адресу: _____ (вказати поштову адресу) або повідомити за телефоном _____, де та коли журналіст зможе ознайомитись та/або зробити відповідні копії документів.

У випадку, якщо запитувана інформація перевищуватиме 10 сторінок, гарантуємо відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк згідно зі статтею 21 Закону України «Про доступ до публічної інформації». *Це речення треба включати, якщо ви хочете отримати копії документів та готові заплатити за це.*

Звертаємо Вашу увагу, що у випадку ненадання відповіді на запит або надання неповної інформації, ми будемо змушені звертатись за захистом свого права на інформацію до суду або вимагати притягнення Вас до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 [Кодексу України про адміністративні правопорушення](#).

« _____ » _____ р.

(підпис)

(ПІБ запитувача)

Зразок запиту на отримання інформації з реєстру корупціонерів

До Міністерства юстиції України
01001, м. Київ, вул. Городецького, 13
Тел./факс: (44) 486-71-76; (44) 279-17-35
E-mail: civil@minjust.gov.ua;
public_info@minjust.gov.ua

(якщо запит подається поштою, на конверті вказати «Публічна інформація»; якщо запит подається електронною поштою, можна направити його на вказані вище адреси або заповнити електронну форму за посиланням: <http://www.minjust.gov.ua/public#011>)

(ПІБ/найменування запитувача інформації)

(адреса запитувача інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

ЗАПИТ

на отримання публічної інформації

Відповідно до частини 2 статті 19 Закону України «Про засади запобігання і протидію корупції», відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, крім відомостей про особовий склад органів, що провадять оперативно-розшукову або розвідувальну чи контррозвідувальну діяльність, вносяться до **Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення**, що формується та ведеться Міністерством юстиції України.

Частиною 4 статті 19 цього ж Закону передбачено, що Міністерство юстиції України забезпечує оприлюднення на своєму офіційному веб-сайті відомостей з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення, протягом трьох робочих днів після їх внесення до реєстру. Відкритими для безоплатного цілодобового доступу є такі відомості про особу, яку притягнуто до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові;
- 2) місце роботи, посада на час вчинення корупційного правопорушення;
- 3) склад корупційного правопорушення;
- 4) вид покарання (стягнення);
- 5) спосіб вчинення дисциплінарного проступку;
- 6) вид дисциплінарного стягнення.

Прошу надати інформацію про осіб, які вчинили корупційні правопорушення та були внесені до «Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення» у

період з «_____» _____ року по «_____» _____ року по _____ області. (вказати конкретний період часу, наприклад з 1 січня 2014 року по 1 липня 2014 року та вказати назву регіону – область, місто або район).

Інформацію прошу надати у зведеній таблиці або у іншому електронному вигляді, зберігши структуру інформації, визначену законом, а саме вказати:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові;
- 2) місце роботи, посада на час вчинення корупційного правопорушення;
- 3) склад корупційного правопорушення;
- 4) вид покарання (стягнення);
- 5) спосіб вчинення дисциплінарного проступку;
- 6) вид дисциплінарного стягнення.

Відповідно до пункту 4 статті 21 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» зазначені відомості **не належать до конфіденційної інформації про особу та не можуть бути обмежені у доступі.**

Згідно з пунктом 2 статті 18 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» громадяни **мають право запитувати та одержувати** від органів державної влади та органів місцевого самоврядування в обсягах та порядку, не заборонених законом, **інформацію про діяльність щодо запобігання і протидії корупції.**

Статтею 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» зазначається, що публічною інформацією є відображена будь-якими засобами інформація, що була отримана або **створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків**, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень.

Згідно з Положенням про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення, Реєстратор вносить до Реєстру відомості в день отримання Міністерством юстиції України електронної копії рішення суду з Державної судової адміністрації України, завіреної паперової копії наказу про накладання чи зняття дисциплінарного стягнення або наступного робочого дня.

Звертаємо Вашу увагу, що згідно з пунктом 2 статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» відповідь розпорядника інформації про те, що інформація може бути одержана запитувачем із загальнодоступних джерел вважається неправомірною відмовою в наданні інформації.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації» прошу надати інформацію у електронному форматі на електронну адресу: _____.
(вказати адресу електронної пошти)

«_____» _____ р.

_____

(підпис)

_____

(ПІБ запитувача)

Зразок запиту про можливість ознайомлення з документами

(найменування розпорядника інформації)

(адреса місцезнаходження розпорядника інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

(ПІБ/найменування запитувача інформації)

(адреса запитувача інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

З А П И Т

(в порядку статті 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації»)

Відповідно до пункту 4 частини 1 статті 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації» розпорядник інформації має обов'язок визначити спеціальні місця для роботи запитувачів з документами чи їх копіями, а також надавати право запитувачам робити виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати їх, записувати на будь-які носії інформації тощо.

Зважаючи на те, що при здійсненні професійної діяльності журналіста існує необхідність у ознайомленні із документами, які перебувають у розпорядженні

(вказати назву розпорядника публічної інформації, до якого спрямовано запит)
прошу надати для ознайомлення та для виготовлення фото-/ксерокопій документи, що містять публічну інформацію, а саме:

- 1) _____
(Чітко зазначити, яку саме інформацію запитувач хоче отримати або зазначити вид, назву, реквізити чи зміст документу, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо)
- 2) _____
- 3) _____

Звертаємо Вашу увагу на те, що відповідно до частини 2 статті 1, пункту 1 частини 1 статті 3 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація є відкритою, крім випадків, передбачених законом; право на доступ до публічної інформації гарантується обов'язком розпорядників інформації надавати інформацію за запитами на інформацію. Крім того, частина 2 статті 19 названого Закону передбачає, що запитувач

має право звернутись до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується інформація його особисто чи ні.

Враховуючи викладене, просимо надати для ознайомлення і виготовлення копій запитувану інформацію та документи протягом п'яти робочих днів, повідомивши мене/нас про час та місце, де ми можемо ознайомитись із ними по телефону: _____ або за поштовою адресою /адресою електронної пошти: _____.

З повагою,

_____ (підпис)

_____ (ПІБ запитувача)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Зразок запиту до благодійної організації з обґрунтуванням суспільного інтересу

(найменування розпорядника інформації)

(адреса місцезнаходження розпорядника інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

(ПІБ/найменування запитувача інформації)

(адреса запитувача інформації)

(телефон, інші засоби зв'язку)

З А П И Т

на отримання публічної інформації

Відповідно до статті 34 Конституції України, статті 5 Закону «Про інформацію» кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Згідно зі статтями 3, 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації» право на доступ до публічної інформації гарантується, зокрема, обов'язком **розпорядників інформації** надавати і оприлюднювати інформацію, у тому числі за максимально спрощеною процедурою подання інформаційного запиту на інформацію.

Відповідно до пункту 4 частини 2 статті 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» **до розпорядників інформації**, зобов'язаних оприлюднювати та надавати за запитами інформацію, визначену в цій статті, у порядку, передбаченому цим Законом, **прирівнюються суб'єкти господарювання, які володіють інформацією, що становить суспільний інтерес (суспільно значущою інформацією).**

Згідно з визначеннями, наведеними у статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та статті 3 Господарського кодексу України будь-який Благодійний фонд є **суб'єктом господарювання**, який здійснює господарську діяльність без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність).

Відповідно до частини 2 статті 29 Закону України «Про інформацію» предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; **свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману**, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.

У статті _____ (назва статті) (копія всієї статті додається), опублікованій на веб-сайті/в газеті/сюжеті або передачі на ТРК за посиланням _____ зазначено наступне:

« _____
_____ »

(вказати цитату з матеріалу, яка свідчить про суспільний інтерес, наприклад, про порушення добровільності внесків, недостатній контроль за використанням внесків або про інші порушення)

Для обґрунтування суспільного інтересу журналіст повинен навести відповідні доводи, які не повинні бути голослівними, а повинні підтверджуватись фактами або інформацією, яка була викладена іншими ЗМІ раніше.

Вищенаведені обставини свідчать, що незаперечними є наступні факти: 1) благодійний фонд є суб'єктом господарювання, який 2) має суспільно значущу інформацію стосовно можливих порушень прав громадян та можливого введення громадськості в оману.

Відповідно, Благодійний фонд згідно з пунктом 4 частиною 2 статтею 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» вважається розпорядником інформації і зобов'язаний надати її на запит фізичної або юридичної особи.

Звертаємо Вашу увагу, що у відповідності до частини 3 статті 17 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», **інформація про структуру та розмір доходів і витрат благодійних організацій, а також умови використання їх активів для благодійної діяльності не є конфіденційною інформацією або комерційною таємницею.**

На підставі вищевикладеного просимо надати наступну інформацію:

1. Яку загальну суму благодійної допомоги, із зазначенням по кожному року окремо, було отримано фондом у _____ роках?

(необхідно чітко вказати за які саме роки цікавить інформація, так само і в наступних пунктах, де йде посилання на часові рамки)

2. Яку кількість (суму) благодійної допомоги, із зазначенням по кожному року окремо, було отримано від фізичних осіб у _____ роках?
3. Яку кількість (суму) благодійної допомоги, із зазначенням по кожному року окремо, було отримано від юридичних осіб у _____ роках?
4. На що було витрачено зібрані від благодійників кошти, по кожному року окремо, у _____ роках? Просимо зазначити статтю витрат та відповідну суму грошей по кожному року окремо.
5. Скільки працівників працює у фонді згідно із штатним розкладом та яку вони отримували заробітну платню у _____ роках? Просимо зазначити тільки посаду (без зазначення ПІБ) та суму відповідної заробітної плати по кожному року окремо.
6. Скільки коштів витрачено на утримання фонду у _____ роках? Просимо надати інформацію по кожному року окремо.

(питання щодо діяльності фонду можуть бути сформульовані по іншому, але вони повинні бути конкретними та визначеними у часі і стосуватися суспільного інтересу)

Відповідно до статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації», просимо надати відповідь протягом 5 робочих днів з дня отримання запиту.

У випадку ненадання запитуваної інформації, надання неповної або неточної інформації, ми будемо змушені звертатись за захистом прав до суду та правоохоронних органів.

Додатки:

1. Копія статті «_____», яка опублікована на веб-сайті «_____», посилання _____;
2. Копія статті «_____», яка опублікована на веб-сайті «_____», посилання _____;

(додати всі копії публікацій, на які Ви посилалися в обґрунтуванні запиту)

_____

(підпис)

_____

(ПІБ запитувача)

ЗРАЗКИ ЗАЯВ ТА СКАРГ ДЛЯ ОСКАРЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ

Зразок скарги до вищого органу

« ____ » _____ 20__

№ _____

Керівнику (органу, де працює посадова особа, яка порушила право на доступ до публічної інформації, або керівнику органу вищої ланки)

_____ адреса _____

Скаржник:

_____ (ПІБ журналіста / назва ЗМІ) _____

поштова адреса: _____

тел.: _____

СКАРГА

на бездіяльність посадової особи у зв'язку з ненаданням відповіді на запит

(або у зв'язку з іншим порушенням права на доступ до публічної інформації)

« ____ » _____ 20__ року я, _____, з метою підготовки публікації в газеті « _____ », звернувся до

_____ *(назва органу, до якого направлено запит та/чи посадової особи, якій адресовано запит)*

із інформаційним запитом, в якому просив надати суспільно-важливу інформацію, яка необхідна мені для виконання моїх професійних обов'язків, а саме:

1) _____;

2) _____;

3) _____.

Викладене підтверджується інформаційним запитом від _____ № _____, копію якого додаю.

Відповідно до частин 1 та 2 статті 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації» розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту.

Однак, на зазначений запит **я не отримав** відповіді у вищевказані строки

(або отримав неповну відповідь / отримав відмову в наданні відповіді / отримав інформацію, яка не відповідає дійсності тощо. У даному пункті треба вказати, яке саме порушення було допущено відповідно до статті 23 Закону «Про доступ до публічної інформації»).

Відповідно до частин 1, 2 статті 23 Закону України «Про доступ до публічної інформації» рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації можуть бути оскаржені до керівника розпорядника, вищого органу або суду.

Запитувач має право оскаржити відмову у задоволенні запиту на інформацію, відстрочку у задоволенні запиту на інформацію, не надання відповіді на запит на інформацію, надання недостовірної або неповної інформації, несвоєчасне надання інформації, невиконання розпорядниками обов'язку оприлюднювати інформацію, інші рішення, дії чи бездіяльність розпорядників інформації, що порушили законні права та інтереси запитувача.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 20, 23 Закону України «Про доступ до публічної інформації»»,

ПРОШУ:

1. Усунути порушення моїх прав на доступ до запитаної мною публічної інформації.
2. Зобов'язати _____ *ПІБ посадових осіб органу державної влади / місцевого самоврядування* _____ у строк не більше ніж 5 днів *(в залежності від ситуації може бути й інший строк, наприклад, 48 годин)* надати мені наступну інформацію:

- 1) _____;
- 2) _____;
- 3) _____.

Додаток:

3. Копія інформаційного запиту № _____ від «_____» _____ року;
4. Копія посвідчення журналіста.

«_____» _____ 20__ року _____ ПІБ

Зразок скарги до офісу Уповноваженого

Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008

_____ ПІБ скаржника _____,

поштова адреса: _____

тел.: _____

про усунення порушень права на доступ до публічної інформації та притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності за статтею 212-3 КУпАП

Шановний (-а) _____!

Звертаюсь до Вас у зв'язку з порушенням мого права на доступ до публічної інформації. До суду з цього питання я ще не звертався.

«___» _____ 201__ року, я, _____ ПІБ скаржника _____, з метою підготовки публікації звернувся (-лась) до _____ *вказати розпорядника інформації* _____ із запитом, в якому просив (-ла) надати мені таку інформацію/документи:

- 1) _____;
- 2) _____.

«___» _____ 201__ року на вищевказаний запит було надано відповідь, в якій зазначено про неможливість надання мені запитуваних інформації/документів (*або: мої вимоги задоволено частково*) (копія додається).

Зокрема, мені відмовили у наданні документів/відомостей про _____

Неможливість надання запитуваних інформації/документів обґрунтовується тим, що _____

Відмова у наданні запитуваних інформації /документів є **незаконною** і має ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 212-3 Кодексу України про

адміністративні правопорушення (КУпАП), що потребує реагування з боку Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Як видно із вищезгаданої відповіді на запит, інформація про

віднесена до інформації з обмеженим доступом (або зазначити іншу причину відмови).

Надати обґрунтування незаконності відмови у наданні інформації/документів

. Наприклад:

Надаючи можливість обмеження доступу до конфіденційної інформації про особу (див. частину 1 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»), стаття 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» встановлює **виключення із цього правила**. Зокрема, частина 6 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», яка є спеціальною правовою нормою по відношенню до загального правила, передбачає:

«Не належать до інформації з обмеженим доступом відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленої за формою і в порядку, що встановлені [Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції"](#), крім відомостей, зазначених в [абзаці другому частини другої статті 12](#) цього Закону».

Абзац 2 частини 2 статті 12 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» не дозволяє оприлюднювати лише відомості про реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта громадянина України, а також відомості щодо місця проживання та реєстрації декларанта і щодо місцезнаходження об'єктів, які наводяться в Декларації. Вся інша інформація, зазначена у Деклараціях, в тому числі і відомості про майно, доходи і витрати членів сім'ї декларанта, є **відкритою** і підлягає опублікуванню та наданню на запити.

Таким чином, посадові особи _____ **зазначити розпорядника публічної інформації** _____, які готували відповідь на мій запит від «_____» _____ 201__ року, порушили моє право на інформацію, яка є відкритою, що прямо заборонено законом. Відповідно, на нашу думку, в їх діях є ознаки правопорушення, передбаченого статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Згідно з п. 8-1 частини 1 статті 255 КУпАП у справах про правопорушення, передбачені статтею 212-3 КУпАП (крім порушень права на інформацію відповідно до Закону України

«Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Крім того, пункти 11, 12, 14 частини 1 статті 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» передбачають, що Уповноважений Верховної Ради України з прав людини має право, зокрема, направляти у відповідні органи акти реагування Уповноваженого у разі виявлення порушень прав і свобод людини і громадянина для вжиття цими органами заходів; перевіряти стан додержання встановлених прав і свобод людини і громадянина відповідними державними органами, в тому числі тими, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, здійснюють виконання судових рішень, вносити в установленому порядку пропозиції щодо поліпшення діяльності таких органів у цій сфері; здійснювати інші повноваження, визначені законом.

На підставі вищевикладеного та керуючись частиною 6 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» *(або зазначити інші правові норми, які гарантують право на доступ до публічної інформації, а також за необхідності - вказати на частину 2 статті 12, статтею 16 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції»)*, статтями 212-3, 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення, 2, 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ПРОШУ:

3. Провести перевірку на предмет вчинення адміністративних правопорушень посадовими особами _____ *зазначити розпорядника публічної інформації* _____ у зв'язку з відмовою у наданні публічної інформації/документів про _____.
4. Притягти до адміністративної відповідальності осіб, які протиправно обмежили доступ до публічної інформації/документів про _____
_____ за статтею 212-3 КУпАП.
5. Направити до _____ *зазначити розпорядника публічної інформації* _____ акти реагування на вищезазначені порушення мого права на доступ до публічної інформації з метою їх усунення та надання запитуваних мною відомостей/документів.

Додаток:

5. Копія інформаційного запиту від « ____ » _____ 201__ року;
6. Копія посвідчення журналіста.
7. Копія відповіді на запит на інформацію.

« ____ » _____ 201__ року _____ / ПІБ _____ /

Зразок позовної заяви

	<p><i>Правильна і повна назва суду першої інстанції з адресою, відомості шукаємо на веб-сайті судової влади</i></p>
Позивач:	<p><i>Без скорочень – прізвище, ім'я та по батькові або повна назва юридичної особи.</i></p> <p><i>Поштова адреса: повна поштова домашня адреса (юридична адреса – для юридичної особи) з індексом, фізична особа може замість домашньої зазначити адресу місця роботи.</i></p> <p><i>тел.: _____, e-mail: _____</i></p>
Відповідач-1:	<p><i>Правильна повна назва посади без скорочень ПІБ або повна назва органу державної влади/місцевого самоврядування.</i></p> <p><i>Поштова адреса: повна поштова адреса робочого міста посадовця (юридичної адреси держоргану) з індексом.</i></p> <p><i>тел.: _____, e-mail: _____</i></p>
Відповідач-2:	<p><i>Аналогічні дані</i></p>

Адміністративний позов

Про визнання протиправними діянь суб'єктів владних повноважень, зобов'язання вчинити певні дії

_____ року я, _____, надіслав на ім'я _____ інформаційний запит (додаток №1). В запиті, посилаючись на відповідні норми чинного законодавства, я вимагав надати мені наступну інформацію:

(скопювати і вставити предмет запиту)

На інформаційний запит я отримав лист-відповідь, датовану _____ року за № _____ за підписом _____ (додаток №2).

Якщо запитувач не отримав будь-якої відповіді зазначити, що запит було проігноровано. В такому разі, також послатися на дату отримання відповідачем інформаційного запиту з повідомлення про вручення, копія повідомлення також додається до адміністративного позову в якості додатку. Якщо відповідь була надана, але — відмова не 100%, а часткова — зазначити про те, в якій частині була надана неповна або недостовірна/неточна інформація.

Зазначеним листом мені було відмовлено у наданні запитуваної інформації на підставі ст.ст. _____ Закону України _____ з посиланням на те, що _____

Вважаю відмову Відповідачів надати запитувану інформацію із зазначених вище підстав протиправною, такою, що суперечить вимогам чинного законодавства України і порушує моє право на отримання інформації з огляду на наступне:

1. Правомірність вимог про надання інформації.

Мої вимоги про надання інформації ґрунтувалися на ч. 2 ст. 34 Конституції України: *«Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір»;*

на приписах наступних статей Закону України «Про інформацію»:

ч. 1 ст. 5 — *«Кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів»;*

ч. 2 ст. 7 — *«Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації. Суб'єкт інформаційних відносин може вимагати усунення будь-яких порушень його права на інформацію»;*

Далі можна послатися на норми закону, які встановлюють гарантії для доступу до певних категорій інформації. Наприклад — ч. 3 ст. 16 — інформація про стан довкілля, крім інформації про місце розташування військових об'єктів, не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом; також є спеціальні норми щодо архівної, податкової, статистичної інформації тощо.

також на приписах наступних статей Закону України «Про доступ до публічної інформації»:

п. 1 ч. 1 ст. 3 — *«Право на доступ до публічної інформації гарантується обов'язком розпорядників інформації надавати і оприлюднювати інформацію»;*

п. 2 ч. 1 ст. 5 — *«Доступ до інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитами на інформацію».*

2. Правовий статус інформації, що запитувалася.

До Відповідачів було звернуто вимогу надати: _____

Відповідач відмовив, вважаючи, що така інформація, _____

Проте, відповідно до чинного законодавства, така інформація — не є інформацією з обмеженим доступом — конфіденційною, таємною, службовою, і, Відповідач зобов'язаний її надати виходячи з наступного:

1. _____

2. _____

3. _____

Якщо інформація має ознаки інформації з обмеженим доступом варто наполягати на недотриманні з боку Відповідача ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» — «Обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні».

Щодо відкритої за режимом доступу інформації.

Відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону України «Про інформацію» за режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

В ч. 2 ст. 20 Закону України «Про інформацію» зазначено, що будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом.

Відповідно до ст. _____ Закону України «Про інформацію», ст. _____ «Про доступ до публічної інформації»:

В цій частині позовної заяви, якщо зміст інформації дозволяє, наводиться підсумковий аналіз відповідно до яких норм законів запитувана інформація не може бути інформацією з обмеженим доступом. При цьому використовується вищенаведена презумпція, — якщо немає відповідних обмежувальних норм законів — інформація вважається відкритою і має бути надана за запитом, суб'єкт владних повноважень відмовляючи, зобов'язаний згідно ч. 2 ст. 19 Конституції України послатися на чітку норму відповідного закону.

Інші норми щодо відкритості запитуваної інформації.

В цій частині позовної заяви зазначаються інші норми, норми профільних, спеціальних законів (підзаконних актів), які стосуються відкритості, гласності і публічності правовідносин/інформації в сфері, яка цікавить журналіста. Наприклад, ч. 11 ст. 17 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» містить норми про обов'язок органів місцевого самоврядування забезпечити оприлюднення генеральних планів міст.

Таким чином, чинне законодавство України не тільки не відносить запитувану мною інформацію до інформації з обмеженим доступом, а й прямо передбачає, що вона є відкритою.

3. Протиправність дій Відповідачів.

Таким чином, враховуючи наведені вище обставини та норми матеріального права, відмовивши у задоволенні інформаційного запиту, Відповідач вчинив протиправні дії, що:

- порушують вимоги ч. 2 ст. 19 Конституції України — щодо дій посадових осіб та органів місцевого самоврядування виключно в межах, в спосіб та на підставах передбачених Конституцією та Законами України;

- порушують вимоги ч. 2 ст. 34 Конституції України щодо права на отримання інформації, оскільки вигадане ними обмеження в доступі не ґрунтується на законі;

- порушують норми, що регулюють правовідносини щодо інформації
_____ — ст.ст. _____ Закону України «Про інформацію»;

- та порушують гарантоване мені ст.ст. _____ Закону України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації» – право на отримання відкритої за режимом доступу інформації, необхідної, в тому числі, для реалізації своїх завдань та функцій.

4. Щодо підсудності цієї адміністративної справи:

В цій частині позовної заяви не обов'язково, але бажано показати суду, до якого подано адміністративний позов, що такі дії є усвідомленими, що саме цей суд було обрано Позивачем на підставі відповідних норм Кодексу адміністративного судочинства України (статті 18-21 КАС України). Детальніше про правила подачі адміністративного позову, відповідні статті КАС України дивіться в роз'ясненнях, наведених у відповідному розділі Посібника.

На підставі вищевикладеного та керуючись ст.ст. 2, 6, 104, 162 Кодексу адміністративного судочинства України,

Прошу суд:

1. Визнати протиправними дії (повністю посада та повністю ПІБ), що виявилися у відмові надати (повністю ПІБ та предмет інформаційного запиту), що запитувалися.
2. Зобов'язати (повністю посада та повністю ПІБ), надати протягом п'яти робочих днів із дня набрання чинності рішенням суду (повністю ПІБ та предмет інформаційного запиту), що запитувалися.
3. Стягнути із Відповідача на користь Позивача судові витрати.

Додатки:

8. Копія запиту на інформацію від _____ р.;
9. Копія листа-відповіді від _____ року за № _____;
10. Копія журналістського посвідчення;
11. Квитанція про сплату судового збору;
12. Копії адміністративного позову із всіма додатками для Відповідача (-ів) — _____ прим.

« _____ » _____ 20__ року _____ (прізвище та ініціали позивача)

Зразок апеляційної скарги

	<i>Повна назва апеляційного адміністративного суду через _____ адміністративний суд (назва суду першої інстанції)</i>
Особа, яка подає апеляційну скаргу:	<i>Прізвище ім'я та по батькові без скорочень або повна назва юридичної особи. Поштова адреса: повна поштова адреса реєстрації (юридична адреса — для юридичної особи) з індексом, фізична особа може замість адреси реєстрації зазначити адресу місця роботи. тел.: _____, e-mail: _____</i>
Інші особи, які беруть участь у справі	
Відповідач-1:	<i>Правильна повна назва посади без скорочень ПІБ або повна назва органу державної влади чи місцевого самоврядування. Поштова адреса: повна поштова адреса робочого місця посадовця (юридичної адреси державного органу) з індексом. тел.: _____, e-mail: —</i>
Відповідач-2:	<i>Аналогічні дані</i>
Справа №	<i>Вказати номер справи, зазначений у рішенні</i>

АПЕЛЯЦІЙНА СКАРГА

На Постанову _____ (вказати назву суду)
адміністративного суду від « _____ » _____ р.
по справі _____ (вказати номер справи)

1. Обставини справи.

В _____ року я звернувся до _____ адміністративного суду із адміністративним позовом про визнання протиправними дій суб'єктів владних повноважень, зобов'язання вчинити певні дії.

Предметом спору є визнання протиправними дій Відповідачів по справі, що виявилися у ненаданні інформації (або: наданні неповної, неточної інформації, залежно від отриманої відповіді) за моїм запитом щодо доступу до публічної інформації та зобов'язання Відповідачів протягом п'яти робочих днів з дня набрання чинності рішенням суду надати мені відповідну інформацію.

Зокрема, в запиті я просив надати мені відкриту публічну інформацію, яка необхідна мені для виконання моїх професійних обов'язків, а саме:

_____

_____

_____

_____

(скопіювати і вставити предмет запиту)

На інформаційний запит я отримав лист-відповідь датовану _____ року за № _____ за підписом _____.

Зазначеним листом мені було відмовлено у наданні запитуваної інформації на підставі ст.ст. _____ Закону України _____ з посиланням на те, що _____.

(вказати підставу відмови, як вона зазначена у відповіді СПВ).

Постановою _____ адміністративного суду від _____ року мені відмовлено в задоволенні позовних вимог повністю.

2. Незаконність і необґрунтованість рішення суду 1-ї інстанції.

Вважаю, що Постанова _____ адміністративного суду від _____ р. є такою, що постановлена з порушенням норм матеріального і процесуального права і підлягає скасуванню, виходячи з наступних підстав:

Відповідно до вимог ст. 159 КАС України рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні.

Порушення судом норм матеріального права.

В цій частині апеляційної скарги необхідно описати незастосування або неправильне застосування судом 1-ї інстанції норм матеріального права (Закону України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про засади запобігання і протидії корупції» тощо).

Нижче наведено приклад, яким чином можна аргументувати порушення судом 1-ї інстанції норм матеріального права у спорі щодо доступу до відомостей з декларації чиновників.

Щодо спеціальних норм права передбачених Законами України «Про доступ до публічної інформації» та «Про засади запобігання і протидії корупції», які виключають відомості з декларацій посадових осіб із загальної сфери захисту персональних даних.

Відповідно до чинного законодавства, запитувана інформація не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом і має надаватися за запитами виходячи з наступних норм чинного законодавства України:

Згідно з ч. 6 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»: «не належать до інформації з обмеженим доступом відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленої за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», крім відомостей, зазначених в абзаці другому частини другої ст. 12 цього Закону.»

Відповідно до ч. 1 ст. 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» суб'єкти декларування зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, що додається до цього Закону.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» суб'єкти декларування — особи, зазначені в п. 1, підпункті "а" п. 2 ч. 1 ст. 4 цього Закону, які зобов'язані подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

В підпункті г) п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» зазначено: «г) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді...».

Таким чином, чинне законодавство чітко, недвозначно передбачає, що відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру всіх професійних суддів, крім відомостей щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також реєстрації місця проживання, дати народження декларанта, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру — є відкритою публічною інформацією, яка повинна надаватися в т.ч. за запитами фізичних і юридичних осіб.

Щодо обов'язку частково обмежити доступ до прямо передбачених в законі відомостей, то прошу суд звернути увагу і застосувати на ч. 7 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», яка передбачає, що: **«Обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений».**

Отже, саме Відповідачі мали і мають обов'язок відокремити відкриту інформацію від інформації з обмеженим доступом і надати всю інформацію, яка є відкритою.

Враховуючи вищенаведені норми, вважаю, що запитувана мною інформація не є об'єктом захисту згідно процедур і обмежень доступу до інформації, передбачених у Законі України «Про захист персональних даних», Законі України «Про інформацію», Рішенні Конституційного Суду України від 20.01.2012 №1-9/2012.

Адже, двома законами України — Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» та Законом України «Про доступ до публічної інформації», які містять

спеціальні норми для даного випадку і спору по відношенню до загальних норм захисту персональних даних, чітко заборонено віднесення таких даних конкретних категорій громадян до інформації з обмеженим доступом.

Також, звертаю увагу апеляційного суду, що наявність механізму обов'язкового опублікування відомостей з декларації в порядку передбаченому Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» **не є, відповідно до ч. 1 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації», підставою для відмови в наданні публічної інформації за запитом на інформацію.**

Всі вищезазначені норми матеріального права не було застосовано судом 1-ї інстанції.

Крім того, суд 1-ї інстанції не врахував, що для віднесення розпорядником певної інформації до інформації з обмеженим доступом, зокрема до конфіденційної, згідно з **ч. 2. ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» потрібно дотриматись сукупності таких вимог** (тобто щоб інформація одночасно відповідала всім трьом вимогам — не двом і не одній):

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Жоден з відповідачів не надав доказів, що запитувана інформація була віднесена до конфіденційної в зв'язку із дотриманням сукупності всіх трьох вимог п. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Відповідачі навіть не намагалися дотриматися цієї норми. А саме відповідачі відповідно до КАСУ зобов'язані доводити правомірність своїх дій в адміністративному процесі. Проте, суд 1-ї інстанції погодився із таким ігноруванням ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Інші норми матеріального права, які було порушено судом 1-ї інстанції:

ч.2 ст.34 Конституції України: «Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір»;

ст. 2 Закону України «Про інформацію», яка серед основних принципів інформаційних відносин передбачає — гарантованість права на інформацію, відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформації;

ст. 3 Закону України «Про інформацію», яка встановлює, що основними напрямками державної інформаційної політики є забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень, забезпечення доступу кожного до інформації;

ч. 1 ст. 5 Закону України «Про інформацію», яка закріплює за кожним право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації;

ч. 2 ст. 7 Закону України «Про інформацію» відповідно до якої ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації.

п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про доступ до публічної інформації», згідно з яким у розпорядників інформації є обов'язок надавати і оприлюднювати інформацію, крім випадків передбачених законом.

ст. 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації», згідно з якої доступ до публічної інформації здійснюється на принципах: 1) прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; 2) вільного отримання та поширення інформації, крім обмежень, встановлених законом.

п. 2 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації», згідно з яким доступ до публічної інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитом на інформацію.

3. Порушення судом в даній справі норм Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Крім норм з рішення Європейського суду з прав людини у справі *Társaság a Szabadságjogokért v. Hungary* (Угорське об'єднання громадських свобод проти Угорщини) від 14 квітня 2009 р., суди обох інстанцій також порушили стандарти з рішення, ухваленого 18 липня 2006 року у справі «Проніна проти України».

В ньому Європейський суд з прав людини постановив, що було порушено ч. 1 ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод — право на справедливий судовий розгляд: «Суд ще раз наголосив, що ч. 1 ст. 6 Конвенції **зобов'язує національні суди вказувати на мотиви своїх рішень**, проте це не можна розглядати як встановлення обов'язку давати детальну відповідь на кожен аргумент сторони процесу. Суд вказав, що обсяг обов'язку суду наводити мотиви свого рішення може змінюватися залежно від природи такого рішення... **Проте національні суди навіть не зробили спроби проаналізувати скаргу заявниці у світлі цього конституційного положення**».

Враховуючи усі вищенаведені аргументи та відсутність будь-якого аналізу з боку суду змісту позовної заяви, додаткових пояснень з мого боку, відсутність жодної відповіді з боку суду на мої аргументи та наведення мотивів з боку суду щодо свого ж рішення - вважаю, що оскаржувані рішення по даній справі порушують моє право на справедливий судовий розгляд, захист прав та інтересів судом (ст. 55 Конституції України, ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

Про те, що суд не намагався навіть аналізувати справу і давати відповіді на конкуренцію норм права в її фабулі, а вирішив просто погодитися із позицією

відповідачів, свідчить, наприклад, те, що суд 1-ї інстанції дослівно відтворює в оскаржуваній Постанові письмові заперечення Відповідачів.

На підставі вищевикладеного та керуючись ст.ст. 2, 7, 8, 184-187, 198 КАС України,

Прошу апеляційний суд:

1. Скасувати Постанову _____ адміністративного суду від _____ р. по справі № _____.
2. Прийняти нову постанову по справі, якою задовольнити позовні вимоги в повному обсязі.

Додатки:

- ✓ Квитанція про сплату судового збору;
- ✓ Квитанція про відправлення в адрес апеляційного суду копії апеляційної скарги;
- ✓ Копії апеляційної скарги за кількістю Відповідачів з додатками — 3 прим.

« _____ » _____ р. _____ (прізвище та ініціали апелянта)

Зразок касаційної скарги

	Вищий адміністративний суд України 01029, м. Київ, вул. Московська, 8, корп. 5.
Особа, яка подає касаційну скаргу:	<i>Прізвище ім'я та по батькові без скорочень або повна назва юридичної особи</i> <i>Поштова адреса: повна поштова адреса реєстрації (юридична адреса – для юридичної особи) з індексом, фізична особа може замість адреси реєстрації зазначити адресу місця роботи.</i> <i>тел.: _____, e-mail: _____</i>
Інші особи, які беруть участь у справі	
Відповідач-1:	<i>Правильна повна назва посади без скорочень та ПІБ або повна назва органу державної влади/місцевого самоврядування.</i> <i>Поштова адреса: повна поштова адреса робочого місця посадовця (юридичної адреси державного органу) з індексом.</i> <i>тел.: _____, e-mail: –</i>
Відповідач-2:	<i>Аналогічні дані</i>

КАСАЦІЙНА СКАРГА

На Постанову _____ (вказати назву) адміністративного суду від «__» _____ р.
по справі № _____ (вказати номер справи)

та

Ухвалу _____ (вказати назву) апеляційного адміністративного суду від «__» _____ р.
по справі № _____ (вказати номер справи)

✓ **Обставини справи.**

«__» _____ року я звернувся до _____ (назва) адміністративного суду із адміністративним позовом про визнання протиправними дій суб'єктів владних повноважень, зобов'язання вчинити певні дії.

Предметом спору є визнання протиправними дій Відповідачів по справі, що виявилися у ненаданні інформації (або: наданні неповної, неточної інформації, залежно від отриманої відповіді) за моїм запитом щодо доступу до публічної інформації та зобов'язання Відповідачів протягом п'яти робочих днів з дня набрання чинності рішенням суду надати мені відповідну інформацію.

Зокрема, в запиті я просив надати мені відкриту публічну інформацію, яка необхідна мені для виконання моїх професійних обов'язків, а саме:

_____

_____

(скопювати і вставити предмет запиту)

На інформаційний запит я отримав лист-відповідь датовану _____ року за № _____ за підписом _____.

Зазначеним листом мені було відмовлено у наданні запитуваної інформації на підставі ст.ст. _____ Закону України _____ з посиланням на те, що _____.

Постановою _____ адміністративного суду від _____ року мені відмовлено в задоволенні позовних вимог повністю.

Ухвалою _____ апеляційного адміністративного суду від _____ року зазначене рішення суду 1-ї інстанції залишено без змін.

✓ **Незаконність і необґрунтованість рішень судів 1-ї та 2-ї інстанцій.**

Вважаю, що Постанова _____ адміністративного суду від _____ р. та Ухвала _____ апеляційного адміністративного суду від _____ р. є такими, що постановлені з порушенням норм матеріального і процесуального права і підлягають скасуванню виходячи з наступних підстав:

Відповідно до вимог ст. 159 КАС України рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні.

Порушення судами 1-ї і 2-ї інстанцій норм матеріального права.

(В даній частині касаційної скарги необхідно описати незастосування або неправильне застосування судами 1-ї та 2-ї інстанцій норм матеріального права (Закону України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про засади запобігання і протидії корупції» тощо).

Нижче наведено приклад, яким чином можна аргументувати порушення судами 1-ї та 2-ї інстанцій норм матеріального права у спорі щодо доступу до відомостей з декларації чиновників)

Щодо спеціальних норм права, передбачених Законами України «Про доступ до публічної інформації» та «Про засади запобігання і протидії корупції», які виключають відомості з декларацій посадових осіб із загальної сфери захисту персональних даних.

Відповідно до чинного законодавства, запитувана інформація не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом і має надаватися за запитами виходячи з наступних норм чинного законодавства України:

Згідно з ч. 6 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»: «не належать до інформації з обмеженим доступом відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленої за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», крім відомостей, зазначених в абзаці другому ч. 2 ст. 12 цього Закону.»

Відповідно до ч.1 ст.12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» суб'єкти декларування зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, що додається до цього Закону.

Відповідно до ч.1 ст.1 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» суб'єкти декларування — особи, зазначені в п. 1, підпункті «а» п. 2 ч. 1 ст. 4 цього Закону, які зобов'язані подавати декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

В підпункті г) п.1 ч.1 ст.4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» зазначено: «г) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді...».

Таким чином, чинне законодавство чітко, недвозначно передбачає, що відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру всіх професійних суддів, крім відомостей щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, а також реєстрації місця проживання, дати народження декларанта, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру — є відкритою публічною інформацією, яка повинна надаватися, в т.ч. за запитами фізичних і юридичних осіб.

Щодо обов'язку частково обмежити доступ до прямо передбачених в законі відомостей, то прошу суд звернути увагу і застосувати ч.7 ст.6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», яка передбачає, що: **«Обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений».**

Отже, саме Відповідачі мали і мають обов'язок відокремити відкриту інформацію від інформації з обмеженим доступом і надати всю інформацію, яка є відкритою.

Враховуючи вищенаведені норми, вважаю, що запитувана мною інформація не є об'єктом захисту згідно процедур і обмежень доступу до інформації, передбачених у Законі України «Про захист персональних даних», Законі України «Про інформацію», Рішенні Конституційного Суду України від 20.01.2012 №1-9/2012.

Адже, двома законами України — Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» та Законом України «Про доступ до публічної інформації», які містять

спеціальні норми для даного випадку і спору по відношенню до загальних норм захисту персональних даних, чітко заборонено віднесення таких даних конкретних категорій громадян до інформації з обмеженим доступом.

Крім того, навіть в Рішенні КСУ від 20.01.2012р. №1-9/2012, на яке посилаються Відповідачі, аргументуючи правомірність своєї відмови, в п.3.3. зазначено наступне:

«3.3. Вирішуючи питання щодо конфіденційності інформації про особу, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування, та членів її сім'ї, Конституційний Суд України виходить з такого, **що належність інформації про фізичну особу до конфіденційної визначається в кожному конкретному випадку.**

А в п.5 того самого рішення КСУ від 20.01.2012 №1-9/2012 зазначено наступне:

«Даючи офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 32 Конституції України у системному зв'язку з частиною другою статті 34 цієї Конституції, Конституційний Суд України дійшов висновку, що збирання, зберігання, використання та поширення державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами конфіденційної інформації про особу **без її згоди** є втручанням в її особисте та сімейне життя, яке **допускається винятково у визначених законом випадках** і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту **та прав людини**».

І звернути увагу суду, що у випадку мого запиту, мої вимоги ґрунтувалися саме на визначеному двома законами України випадку — ч. 6 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» та ст.ст. 1, 4, 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» і запитувалася інформації на забезпечення (в інтересах) прав людини, які передбачено ч. 2 ст. 34 Конституції України та Законами України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації», а саме — право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір».

Також, звертаю увагу касаційного суду, що наявність механізму обов'язкового опублікування відомостей з декларації в порядку, передбаченому Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» **не є, відповідно до ч. 1 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації», підставою для відмови в наданні публічної інформації за запитом на інформацію.**

Усі вищезазначені норми матеріального права не було застосовано судами 1-ї та 2-ї інстанції.

Крім того, суди 1-ї та 2-ї інстанції не врахували, що для віднесення розпорядником певної інформації до інформації з обмеженим доступом, зокрема до конфіденційної, згідно з **ч. 2.ст. 6** Закону України «Про доступ до публічної інформації» **потрібно дотриматись сукупності таких вимог** (тобто щоб інформація відповідала одночасно всім трьом вимогам — не двом і не одній):

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Жоден з відповідачів не надав доказів, що запитувана інформація була віднесена до конфіденційної в зв'язку із дотриманням сукупності всіх трьох вимог п. 2.ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Відповідачі навіть не намагалися дотриматися цієї норми. А саме відповідачі відповідно до КАС України зобов'язані доводити правомірність своїх дій в адміністративному процесі. Проте, суди обох інстанцій погодились із таким ігноруванням ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Інші норми матеріального права, які було порушено судами 1-ї та 2-ї інстанції:

ч. 2 ст. 34 Конституції України: «Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір»;

ст. 2 Закону України «Про інформацію», яка серед основних принципів інформаційних відносин передбачає — гарантованість права на інформацію, відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформації;

ст. 3 Закону України «Про інформацію», яка встановлює, що основними напрямками державної інформаційної політики є забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень, забезпечення доступу кожного до інформації;

ч. 1 ст. 5 Закону України «Про інформацію», яка закріплює за кожним право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації;

ч. 2 ст. 7 Закону України «Про інформацію» відповідно до якої ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації;

п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про доступ до публічної інформації», згідно з яким у розпорядників інформації є обов'язок надавати і оприлюднювати інформацію, крім випадків передбачених законом;

ст. 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації», згідно з якою доступ до публічної інформації здійснюється на принципах: 1) прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; 2) вільного отримання та поширення інформації, крім обмежень, встановлених законом;

п. 2 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про доступ до публічної інформації», згідно з яким доступ до публічної інформації забезпечується шляхом надання інформації за запитами на інформацію.

✓ **Порушення судом в даній справі норм Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.**

Крім норм з рішення Європейського суду з прав людини у справі *Társaság a Szabadságjogokért v. Hungary* (Угорське об'єднання громадських свобод проти Угорщини) від 14 квітня 2009 р., суди обох інстанцій також порушили стандарти з рішення, ухваленого 18 липня 2006 року у справі «Проніна проти України».

В ньому Європейський суд з прав людини постановив, що було порушено ч. 1 ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод — право на справедливий судовий розгляд: «Суд ще раз наголосив, що ч. 1 ст. 6 Конвенції **зобов'язує національні суди вказувати на мотиви своїх рішень**, проте це не можна розглядати як встановлення обов'язку давати детальну відповідь на кожен аргумент сторони процесу. Суд вказав, що обсяг обов'язку суду наводити мотиви свого рішення може змінюватися залежно від природи такого рішення... **Проте національні суди навіть не зробили спроби проаналізувати скаргу заявниці** у світлі цього конституційного положення».

Враховуючи усі вищенаведені аргументи та відсутність будь-якого аналізу з боку судів змісту позовної заяви, додаткових пояснень з мого боку, відсутність жодної відповіді з боку суду на мої аргументи та наведення мотивів з боку суду щодо свого ж рішення - вважаю, що оскаржувані рішення по даній справі порушують моє право на справедливий судовий розгляд, захист прав та інтересів судом (ст. 55 Конституції України, ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод).

На підставі вищевикладеного та керуючись ст.ст. 2, 7, 8, 210-213, 223, 229 КАС України,

Прошу касаційний суд:

1. Скасувати Постанову _____ адміністративного суду від _____ р. по справі № _____;
2. Скасувати Ухвалу _____ апеляційного адміністративного суду від _____ р. по справі № _____;
3. Прийняти нову постанову по справі, якою задовольнити позовні вимоги в повному обсязі.

Додатки:

1. Квитанція про сплату судового збору;
2. Завірена печаткою суду копія Постанови _____ адміністративного суду від «__» _____ р.;
3. Завірена печаткою суду копія Ухвали _____ апеляційного адміністративного суду від «__» _____ р.;
4. Копії касаційної скарги за кількістю Відповідачів з додатками — ____ прим.

«__» _____ р. _____ (прізвище та ініціали особи, що подає скаргу)

розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно»;

- пунктів 1 та 3 частини 2 статті 26 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», які передбачають, що журналіст має право:
  - «на вільне одержання, використання, поширення (публікацію) та зберігання відкритої за режимом доступу інформації;
  - відкрито здійснювати записи, в тому числі із застосуванням будь-яких технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом».

Особа(-и), яка (які) порушували мої професійні права, усвідомлювала(-и), що я маю статус журналіста, оскільки я назвався і пред'явив посвідчення журналіста _____ .
Зазначити якого видання _____ або описати ознаки, які вказують на наявність статусу журналіста, наприклад, мав бейдж журналіста, носив жилет із написом «Преса» тощо.

Вважаю, що внаслідок порушення моїх професійних прав, названих вище, було вчинено діяння, яке має ознаки складу злочину, передбаченого ст. 171 Кримінального кодексу України, яка встановлює кримінальну відповідальність за перешкодження законній професійній діяльності журналістів.

Відповідно до вимог статті 216 Кримінального процесуального кодексу України досудове розслідування такої категорії справ віднесено до підслідності органів внутрішніх справ.

На підставі вищевикладеного, керуючись статтею 214 КПК України,

ПРОШУ

1. Внести цю заяву та інші передбачені КПК України відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
2. Розпочати розслідування по вищевикладеним фактам умисного перешкодження моєї законній професійній діяльності журналіста;
3. Притягти винних осіб до передбаченої законодавством України відповідальності;
4. Повідомити мене про прийняті рішення.

Додаток:

(Перелік доказів, які журналіст може подати разом із заявою про злочин. Наводимо орієнтовний перелік):

- 1) Диск з відеозаписом _____
- 2) Копія аудіозапису на _____ носії інформації.
- 3) _____
- 4) _____

Дата:

_____ (П.І.Б. заявника)

_____ (підпис)

КЛОПОТАННЯ ПРО ФОТО-, ВІДЕОЗЙОМКУ В СУДАХ

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки в адміністративних справах

До _____ суду
_____ *адреса* _____

Суддя _____
_____ */ПІБ, якщо відомо/* _____

Журналіста/ЗМІ _____
_____ *ПІБ/назва* _____

_____ *адреса* _____,
контактний телефон: _____

ЗАЯВА

У провадженні _____ суду
знаходиться адміністративна справа за позовом _____ *вказати ПІБ/назву позивача*
до _____ *вказати ПІБ/назву відповідача* _____ про _____
вказати предмет спору _____). Зазначена справа призначена до
розгляду в судовому засіданні на «___» _____ 20___ на _____ годину.

Відповідно до частини 3 статті 12 КАС України розгляд справ в адміністративних судах проводиться **відкрито**, крім випадків, встановлених законом. Крім того, частина 8 статті 12 КАС України передбачає, що особи, присутні в залі судового засідання, можуть використовувати портативні аудіотехнічні засоби. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відео-, звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури, а також транслявання судового засідання по радіо і телебаченню допускаються на підставі ухвали суду за наявності згоди на це осіб, які беруть участь у справі, крім тих, які є суб'єктами владних повноважень.

Відповідно до **частини 1 статті 5 Закону України «Про інформацію»** кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Частина 1 статті 25 Закону України «Про інформацію» надає журналістам право під час виконання професійних обов'язків здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

Вищезазначена судова справа має великий суспільний інтерес (*коротко описати в чому він полягає, зокрема, вказати, який вплив ця справа має на життя громади, чи стосується вона публічної особи, чи іншим чином викликає інтерес з боку суспільства*)

Крім того, демонстрація репортажу із зали судового засідання допоможе укріпити авторитет судової влади та продемонструвати суспільству її неупередженість та незалежність.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 12 КАС України, 5, 25 Закону України «Про інформацію»,

ПРОСИМО:

Дозволити проведення фото-/ відео зйомки в залі судового засідання під час розгляду вищезазначеної адміністративної справи журналісту _____ *вказати ЗМІ*
_____ *ПІБ журналіста* _____ *(або вказати список журналістів,*
оператора, фотографа, які будуть висвітлювати судовий процес).

З повагою,

Головний редактор / Редактор/ журналіст

«___» _____ 20___ року

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у цивільних справах

До _____ суду
_____ *адреса* _____

Суддя _____
_____ */ПІБ, якщо відомо/*

Журналіста/ЗМІ _____
_____ *ПІБ/назва*
_____ *адреса* _____,
контактний телефон: _____

ЗАЯВА

У провадженні _____ суду
знаходиться цивільна справа за позовом _____ *вказати ПІБ/назву позивача*
до _____ *вказати ПІБ/назву відповідача* _____ про _____
вказати предмет спору _____. Зазначена справа призначена до
розгляду в судовому засіданні на «___» _____ 20___ на _____ годину.

Відповідно до частини 1 статті 6 ЦПК України розгляд справ у всіх судах проводиться **відкрито**, крім випадків, встановлених законом. Крім того, частина 8 статті 6 ЦПК України передбачає, що учасники цивільного процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, мають право робити письмові записи, а також

використовувати портативні аудіотехнічні пристрої. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відео-, звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури, а також транслявання судового засідання по радіо і телебаченню допускаються на підставі ухвали суду за наявності згоди на це осіб, які беруть участь у справі.

Відповідно до **частини 1 статті 5 Закону України «Про інформацію»** кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Частина 1 статті 25 Закону України «Про інформацію» надає журналістам право під час виконання професійних обов'язків здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

Вищезазначена судова справа має великий суспільний інтерес *(коротко описати в чому він полягає, зокрема, зазначити, який вплив ця справа має на життя громади, чи стосується вона публічної особи, чи іншим чином викликає інтерес з боку суспільства)*

_____

_____

_____

_____

Крім того, демонстрація репортажу із зали судового засідання допоможе укріпити авторитет судової влади та продемонструвати суспільству її неупередженість та незалежність.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 6 ЦПК України, 5, 25 Закону України «Про інформацію»,

ПРОСИМО:

Дозволити проведення фото-/відеозйомки в залі судового засідання під час розгляду вищезазначеної цивільної справи журналісту _____ зазначити ЗМІ _____ ПІБ журналіста _____ (або вказати список журналістів, оператора, фотографа, які будуть висвітлювати судовий процес).

З повагою,

Головний редактор / Редактор/ журналіст

«___» _____ 20___ року

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у кримінальних справах

До _____ суду
_____ адреса _____

Суддя _____
_____ /ПІБ, якщо відомо/

Журналіста/ЗМІ _____
_____ ПІБ/назва

_____ адреса
контактний телефон: _____

ЗАЯВА

В провадженні _____ суду знаходиться кримінальна справа, обвинуваченим у якій є _____ зазначити ПІБ обвинуваченого _____ (або потерпілим у якій є _____ зазначити ПІБ потерпілого/ або особа, щодо якої вирішується клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності _____ тощо). Зазначена справа призначено до розгляду в судовому засіданні на «__» _____ 20__ на _____ годину.

Відповідно до частини 2 статті 27 КПК України кримінальне провадження в судах усіх інстанцій здійснюється **відкрито**, крім випадків, встановлених законом. Крім того, частина 6 статті 27 КПК України передбачає, що кожен, хто присутній в залі судового засідання, може вести стенограму, робити нотатки, використовувати портативні аудіозаписуючі пристрої. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню, а також проведення звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури допускаються на підставі ухвали суду, що приймається з урахуванням думки сторін та можливості проведення таких дій без шкоди для судового розгляду.

Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про інформацію» кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Частина 1 статті 25 Закону України «Про інформацію» надає журналістам право під час виконання професійних обов'язків здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

Вищезазначена судова справа має великий суспільний інтерес (коротко описати в чому він полягає, зокрема, зазначити, який вплив ця справа має на життя громади, чи стосується вона публічної особи, чи іншим чином викликає інтерес з боку суспільства)

_____
_____
_____
_____.

Крім того, демонстрація репортажу із зали судового засідання допоможе укріпити авторитет судової влади та продемонструвати суспільству її неупередженість та незалежність.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 27 КПК України, 5, 25 Закону України «Про інформацію»,

ПРОСИМО:

Дозволити проведення фото-/відеозйомки в залі судового засідання під час розгляду вищезазначеної кримінальної справи журналісту _____ *вказати ЗМІ* _____ *ПІБ журналіста* _____ (або вказати список журналістів, оператора, фотографа, які будуть висвітлювати судовий процес).

З повагою,

Головний редактор / Редактор/ журналіст

«___» _____ 20___ року

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у господарських справах

До _____ суду
_____ *адреса* _____

Суддя _____
_____ */ПІБ, якщо відомо/*

Журналіста/ЗМІ _____
_____ *ПІБ/назва*
_____ *адреса* _____,
контактний телефон: _____

ЗАЯВА

У провадженні _____ суду _____
знаходиться господарська справа № _____ (якщо відомо) за позовом _____ *вказати назву /ПІБ позивача* _____ до _____ *вказати назву/ПІБ відповідача* _____ про _____ *вказати предмет спору* _____).
Зазначена справа призначена до розгляду в судовому засіданні на «___» _____ 20___ на _____ годину.

Відповідно до частини 1 статті 4-4 ГПК України розгляд справ у господарських судах **відкритий**, крім випадків, встановлених законом. Згідно з частиною 2 статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» учасники судового процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, можуть використовувати портативні аудіотехнічні засоби. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відеозапису, а також транслявання судового засідання допускається за рішенням суду.

Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про інформацію» кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Частина 1 статті 25 Закону України «Про інформацію» надає журналістам право під час виконання професійних обов'язків здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

Вищезазначена судова справа має великий суспільний інтерес (коротко описати в чому він полягає, зокрема, зазначити, який вплив ця справа має на життя громади, чи стосується вона публічної, чи іншим чином викликає інтерес з боку суспільства)

Крім того, демонстрація репортажу із зали судового засідання допоможе укріпити авторитет судової влади та продемонструвати суспільству її неупередженість та незалежність.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 4-4 ГПК України, 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», 5, 25 Закону України «Про інформацію»,

ПРОСИМО:

Дозволити проведення фото-/відеозйомки в залі судового засідання під час розгляду вищезазначеної господарської справи журналісту _____ зазначити ЗМІ та ПІБ журналіста ____ (або вказати список журналістів, оператора, фотографа, які будуть висвітлювати судовий процес).

З повагою,

Головний редактор / Редактор/ журналіст

«__» _____ 20__ року

Клопотання про проведення фото-, відеозйомки у справах про адміністративні правопорушення

До суду _____
_____ адреса _____

Суддя _____
_____ /ПІБ, якщо відомо/

Журналіста/ЗМІ _____
_____ ПІБ/назва

_____ адреса _____,
контактний телефон: _____

ЗАЯВА

У провадженні _____ суду _____ знаходиться справа про адміністративне правопорушення, порушена проти _____ *вказати ПІБ правопорушника*. Зазначена справа призначена до розгляду в судовому засіданні на «__» ____ 20__ на ____ годину.

Відповідно до частини 1 статті 249 Кодексу України про адміністративні правопорушення справа про адміністративне правопорушення розглядається **відкрито**, крім випадків, коли це суперечить інтересам охорони державної таємниці. Крім того, частина 2 статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачає, що розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених процесуальним законом. Учасники судового процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, можуть використовувати портативні аудіотехнічні засоби. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відеозапису, а також транслявання судового засідання допускається за рішенням суду.

Відповідно до частини 1 статті 5 Закону України «Про інформацію» кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Частина 1 статті 25 Закону України «Про інформацію» надає журналістам право під час виконання професійних обов'язків здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

Вищезазначена судова справа має великий суспільний інтерес (*коротко описати в чому він полягає, зокрема, вказати, який вплив ця справа має на життя громади, чи стосується вона публічної, чи іншим чином викликає інтерес з боку суспільства*)

_____
_____
_____
_____.

Крім того, демонстрація репортажу із зали судового засідання допоможе укріпити авторитет судової влади та продемонструвати суспільству її неупередженість та незалежність.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 249 КУпАП, 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», 5, 25 Закону України «Про інформацію», -

ПРОСИМО:

Дозволити проведення фото-/відеозйомки в залі судового засідання під час розгляду вищезазначеної справи про адміністративне правопорушення журналісту _____ зазначити ЗМІ _____ ПІБ журналіста _____ (або вказати список журналістів, оператора, фотографа, які будуть висвітлювати судовий процес).

З повагою,

Головний редактор / Редактор/ журналіст

«__» _____ 20__ року

ПАМ'ЯТКА

Право журналіста на використання фото-, відео- та аудіотехніки

гарантовано:

ч. 2 ст. 34 Конституції України – кожен має право **вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір**;

ч. 1 ст. 25 Закону України – журналіст під час виконання професійних обов'язків має право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи **із застосуванням необхідних технічних засобів**;

п. 3 ч. 2 ст. 26 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» – журналіст має право відкрито здійснювати записи, **в тому числі із застосуванням будь-яких технічних засобів**, за винятком випадків, передбачених законом;

ч. 3 ст. 21 Закону України «Про інформаційні агентства» – журналіст інформаційного агентства має права та виконує обов'язки, визначені чинним законодавством України про пресу, телебачення і радіомовлення;

- будь-які випадки, підстави для обмеження права на використання техніки повинні ґрунтуватися лише на ЗАКОНІ!!!

Будь-яка посадова/службова особа

зобов'язана:

згідно з **ч. 2 ст. 19 Конституції України** – діяти лише **на підставі, в межах повноважень та у спосіб**, що передбачені Конституцією та законами України.

NB! Будь-яка заборона повинна ґрунтуватися на конкретному посиланні на конкретну норму чинного Закону України. Необхідно вимагати такого посилання. Інакше, без посилання – вимога припинити зйомку на кшталт «тому що я так вирішив» є протиправною і такою, що суперечить ч. 2 ст. 19 Конституції України.

Кримінальну відповідальність за перешкодження законній професійній діяльності журналістів (в т.ч. щодо права на використання техніки)

передбачено:

згідно зі ст. 171 Кримінального кодексу України передбачено кримінальну відповідальність у вигляді обмеження волі на строк до 5 років або позбавлення права обіймати певні посади на строк до трьох років.

Презумпцію згоди особи на зйомку

встановлено:

згідно з ч. 1 ст. 307 Цивільного кодексу України згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру.